

SCLOVENECE

Naročnina mesečno
18 Lir, za inozem-
stvo 31.50 Lir - ne-
deljska izdaja ce-
loletno 34 Lir, za
inozemstvo 65 Lir.
Ček. rač. Ljubljana
10.650 za naročnino
in 10.349 za inserate.

Podružnica
Novo mesto.

Izključna pooblaščenka za oglaševanje italijanskega in tuje-
ga izvora: Unione Pubblicità Italiana S. A., Milano.

Izhaja vsak dan zjutraj razen ponedeljka in dneva po prazniku.

Uredništvo in uprava: Kopitarjeva 6, Ljubljana.
Redazione, Amministrazione: Kopitarjeva 6, Lubiana.
Telefon 4001-4005.

Concessionaria esclusiva per la pubblicità di provenienza italiana
ed estera: Unione Pubblicità Italiana S. A., Milano.

Abbonamenti: Mese
18 Lire. Estero, me-
se 31.50 Lire. Edi-
zione domenica, an-
no 34 Lire. Estero
65 Lire. C. C. P.
Lubiana 10.650 per
gli abbonamenti,
10.349 per le in-
serzioni.

Filiale
Novo mesto.

Bollettino No 1052

Forti puntate nemiche respinte nel settore meridionale 19 velivoli nemici distrutti

Nell'attuazione dei movimenti delle truppe
italo-germaniche verso le nuove posizioni nello
scacchiere tunisino, Sfax e Kairouan ve-
nivano sgombrate.

Forti puntate di unità avanzate nemiche ap-
peggiate da carri armati, sono state respinte nel
settore meridionale.

Reparti della nostra aviazione attaccavano le
retrovie dell'avversario; cacciatori tedeschi face-
vano precipitare cinque Spitfire.

Nel pomeriggio di ieri formazioni di quadri-
motori bombardavano Napoli Trapani e Mar-
sala causando notevoli danni agli abitati.

Sono complessivamente segnalati, tra la po-
polazione civile, 4 morti e 22 feriti.

La nostra caccia abbatteva sei velivoli a Na-
poli e due a Trapani, altri quattro erano
distrutti dalle artiglierie controeree, di cui due
nel cielo di Napoli, uno a Messina e uno a
Pozzallo.

Nell'incursione su Cagliari segnalata dal
bollettino di ieri, le batterie della difesa hanno
colpito due apparecchi caduti in fiamme uno a
sud di Solia l'altro nei dintorni della città.

Quattro nostri velivoli non sono rientrati.

Vojno poročilo št. 1052

Močni sovražni sunki odbiti na južnem odseku 19 sovražnih letal sestreljenih

Glavni Stan italijanskih Oboroženih Sil ob-
javlja:

Pri premikih italijansko-nemških čet na nove
postojanke na tuniški Sahovnici sta bila iz-
praznjena Sfax in Kairuan.

Na južnem odseku so bili odbiti močni sunki
sovražnih prednjih enot, podprtih od oklepnih vozil.
Oddelki našega letalstva so napadali nasprotni-
kovo zaledje. Nemški lovci so sestrelili pet Spit-
firejev.

Včeraj popoldne so skupine štirimotornikov
bombardirale Napoli, Trapani in Marsala in
povzročile znatno škodo na zgradbah.

Zgolj med civilnim prebivalstvom so našli
4 mrtve in 22 ranjenih.

Naši lovci so sestrelili šest letal v Napoli in
dve v Trapaniju; nadaljnja štiri letala je se-
strelilo protiletalsko topništvo, in sicer dve nad
Napoli, eno nad Mesino in eno nad Pozzallo.

Pri napadu na Cagliari, omenjenem v vče-
rašnjem vojnem poročilu, je protiletalsko topništvo
sestrelilo dve letali, ki sta goreči tresčili na tla,
in sicer eno južno od Santo Elia in drugo v oko-
lici mesta.

Štiri naša letala se niso vrnila.

Trdnost in odpornost nemškega ljudstva

»Anglija nas z letalsko vojno drži za eno roko, mi pa s podmorniško
vojno stiskamo Anglijo za vrat«

Berlin, 12. aprila. AS: Dr. Göbbels je objavil
svoj redni članek v tedniku »Das Reich«, kjer
pravi med drugim: V moderni vojni je duhovno
in moreno združanje naroda glavni čimbenik in od-
ločilna važnost. Ne mislimo govoriti o zunanjih
manifestacijah ob slavnih zmagah, ne o zanosnem
romantičnem rodoljubju. Danes vsakdo od nas
gleda na vojno kot na neizogibno nujnost in ne
kot na navdušen patriotski dogodek. Danes gre
za obstoj naroda, za obstoj vsakega posameznika.
Štrahna vojna preizkušnja, ki nam je bila vsilje-
na, mora biti torej sprejeta s hladno zavestjo, da
bi pomenil poraz konec vsega in vseh in da na
drugi strani mir ni mogoč brez odločilne zmage.

Misliti na mir oziroma na to, da je prišel
trenutek, ko je treba stremeti le po koncu kon-
flikta, bi se reklo slabo poznati osnovne zakone
vojne, to je, da se da nevarnost premagati le z
največjim pogumom in z železno vztrajnostjo. Ne-
kateri tuji opazovalci, ki gledajo naše priprave,
prihajajo čisto do samovoljnih in zmotnih za-
ključkov. Često: po nekem terorističnem angle-
škem letalskem napadu vidijo, da žene pri po-
gledu na požgane hiše ter na pobite ljudi jokajo.
To je torej jasek znakov, da duh prebivalstva ni
več tako trden, kot je bil prej. Očividno bi se
morale te ženske smejeti. Toda kje na svetu bi
se moglo kaj takšnega zgoditi? Ali pa pravijo, da
je treba iti nekaj kilometrov pod zemljo in opa-
zovati delavce, prihajajoče na delo. Gorje, če so
na njihovih obrazih znaki utrujenosti ali zas-
losti. Iz tega že trdno sklepajo, da nemška de-
lavška masa ne vztraja več. Če si hočeš narediti
sodbo o nemškem delavcu, poslušaj njegov tri-
kratni »Heile na vsaki postaji. Ti ljudje pa ne
opazijo, kako po velikih in majhnih središčih, po
tovarnah in rudnikih vsakdo opravlja svojo dolž-

nost, naloženo mu od totalne vojne. Gotovo ni
lahko in ne prijetno izpolnjevati svojo dolžnost,
pa se ji vendar nihče ne izmika, ker dobro ve,
kaj bi zadelo vsakega državljan in ves narod,
če se ne bi doseglo to, kar je potrebno omogočiti
oboroženim silam zmago tudi v poslednji bitki.

Mi ne prisostvujemo brez zanimanja ali brez
moči naraščajočim sovražniškim strahovalnim na-
padom. Trenutno so Angleži psihološko na bol-
jšem, ker posledice bombardiranja lahko vsak sam
neposredno vidi, dočim pa potopitev sovražnih
ladij ne more videti. Resnica pa je zelo preprosta
in zelo jasna. Anglija nas z letalsko vojno drži
za eno roko, mi pa s podmorniško vojno stiska-
mo Anglijo za vrat. To je razlika. Videli bomo,
komu bo najprej pošla sapa. Nemci ne ljubimo
vojne in Hitler je storil vse, da bi jo preprečil.
Odločila pa se bo vojna na bojiščih, kjer smo
dosegli velike zmage in nam sovražniki lahko po-
stavljajo nasproti doslej dva delna uspeha, ki pa
sta zadelo le periferijo, nikakor pa nista omajala
našega središča. Zato smo lahko danes bolj zaupni
in odločni kakor kdaj koli.

Berlin, 12. aprila. AS: V svojih komentarjih
o Edenovem govoru v angleški spodnji zbornici
pripominjajo berlinski listi, da je bil glavni Ede-
nov cilj, ustvariti priprilike o tesnem sodelova-
nju med Anglijo in Ameriko, zlasti pri mednarod-
nih pogovorih, kakšen mir naj bi zavezniški vsilili
drugim v primeru svoje zmage.

Kakor je znano, smatrajo vladni krogi Zdra-
ženih držav, da je za rešitev poveljnih vprašanj
potrebna ustanovitev novega mednarodnega or-
ganizma po zgledu stare Zveze narodov, samo da
bi ta organizem imel posebno vojaško silo, ozi-
roma policijski zbor, ki naj bi države prisilil k
izpolnitvi sklepov, sprejetih v tej zvezi. To vpra-
šanje je bilo predmet razgovorov v Washingtonu.
Eden je Rooseveltu s trudom dopovedal, da je
Anglija naklonjena temu načrtu. Na ta zagotovila

skupnega vojskovanja. Dosežen je bil popoln
sporazum glede ukrepov, ki jih je treba izdati
na vseh področjih.

Duce in Führer sta znova potrdila trdni
sklep ter sklep svojih narodov, da je treba na-
daljevati vojno ter vpreči v to vse sile do konč-
ne zmage in popolne odstranitve vsake bodoče
nevarnosti, ki bi od zahoda in vzhoda pretela
evropsko-afriškemu prostoru. Znova sta potrdila
skupne cilje, za katerimi teže osne sile zaradi
obrambe evropske omike in za pravice evrop-
skih narodov, za njihov svobodni razvoj in so-
delovanje. Zmaga držav, ki so bile pristopile k
trojni zvezi, bo zagotovila Evropi mir, ki bo
jamčil za sodelovanje vseh narodov na temelju
skupnih koristi; narodov, ki so trdno sklenili,
da je treba gospodarske vire sveta pravično raz-
deliti.

Razgovori med Ducejem in Führerjem ter
razgovori med njunimi sodelavci so potekali v
veliki prisrčnosti.

Komentarji k sestanku Duce-Hitler

Ta sestanek bo temelj bodočega reda v Evropi

Rim, 12. aprila. AS: »Messaggero« in tudi dru-
gi listi v prestolnici poudarjajo velik pomen se-
stanka med Ducejem in Hitlerjem ter mu posve-
čajo svoje komentarje. »Messaggero« piše, da bo
zgodovina gledala na ta sestanek kot na temeljni
element bodoče ureditve v Evropi, ki sta jo za-
čela preurejati nemški in italijanski narod. Ta
sestank je tako vojaško kakor politično izredne-
ga pomena. Njegove posledice se bodo dale spo-
znati in premeriti v bodočnosti. Zaenkrat zado-
šča pripomba, da so pogovori trajali štiri dni. Oba
voditelja je spremljalo znatno število njihovih od-
ličnih sodelavcev, kar zadošča za umevanje ob-
širnosti pogovorov in sklepov. V pogledu vojne in
razvoja sedanjih ter bodočih vojnih dogodkov so
bili sprejeti ukrepi rešitev vseh zahtev. Os ima
točno vse predvideno in posledice, ki so bile pre-
videne v njenih načrtih o velikem pomenu tega
sestanka. Toda Duce in Hitler — nadaljuje list —
nista le razpravljala o vojaških nujnostih ter o
potrebni nastopih osnih armad. Storila sta nekaj
več: njuni sklepi so se rodili iz usodnih vzrokov
sedanje vojne in iz tega so nastale perspektive za
bodočnost. Vojna in upor proti pritisku in hege-
moniji anglosaških sil v Evropi. Vojna mora ro-
diti pravico za Italijo in Nemčijo, kakor tudi za
vse druge evropske države. Surovine morajo biti
pravično razdeljene; evropsko-azijski prostor mo-
ra biti osvobojen svojih hipotek, boljševizem pa
mora biti za vedno izbrisan. Z zmago nad boga-
taško hegemonijo bo poražen tudi boljševizem,
kakor bo poraz boljševizma tudi smrtno zadel bo-
gataštvo. To so cilji evropskih narodov, sprejeti
na tem sestanku.

Berlin, 12. aprila. AS: Važnost sestanka Mus-
solini-Hitler se da razvideti že iz velikih naslo-
vov današnjih južanjikov, ki mu posvečajo tudi
svoje uvodnike. Sestanek med Ducejem in Hitler-
jem — piše »Völkischer Beobachter« je imel za
cilj in je rešil v popolnem soglasju celo vrsto vpra-
šanj, nanašajočih se na sedanji politično-vojaški

položaj in na bodoče zmagovito vojskovanje, ki bo
gotovo sledilo. Sovražnik je govoril v Casablanca o
brezpogojni predaji osnih sil. Naravno je, da so
zavezniški narodi, združeni v velik italijansko-
nemški politično-vojaški blok na to nesramnost
odgovorili s totalno mobilizacijo vseh svojih mo-
ralnih in gnotnih sil, da bi za vedno izločili gro-
žnjo protievropskih sil, ki so napadle in napadajo
svobodno evropskih ljudstev in njihovo pravico do
svobodnega in neodvisnega življenja.

»Zwölf Uhr Blatt« pripominja, da so osne sile
danes odločnejše kakor kdaj koli in njuna velika
voditelja sta z avtoriteto svojega velikanskega
ugleda potrdila, da bosta vodila to vojno do zma-

Krajevno delovanje na vzhodu

Pri Izjumu sta bila uničena dva sovjetska bataljona - V Sredozemskem
morju je bila potopljena 8000 tonska križarka

Hitlerjev glavni stan, 12. aprila. Nemško vr-
hovno poveljstvo objavlja:

V očiščevalnih borbah severozapadno od
Izjuma sta bila uničena 2 sovražna bataljona.

Z ostalega vzhodnega bojišča poročajo samo
o brezuspešnih krajevnih sovjetskih napadih ob
kubanjskem mostiču in južno od Lado-
škega jezera.

V Tunisu so naši zaščitni oddelki na pro-
storu Kairouana in Suse žilavo upirajo so-
vražnemu napredovanju in so vedno znova zadr-
želi prodiranje prvih oddelkov sovražnih oklep-
nih sil. V neprekinjenih borbah so se nemško-itali-
janske bojne skupine umaknile proti severu in
izpraznile v teku teh pokretov ter po načrtnem
uničevanju za vojno važnih naprav Sfax in
Kairouan.

Oddelki letalstva za borbo iz bližine so po-

pirali operacije naših čet ter prizadeli v presenet-
ljivih napadih iz nizke višine sovražniku hude
izgube.

Posamezna sovražna letala so prodrli včeraj
nad zasedeno zapadno ozemlje do državne
meje. Pri tem je bilo sestreljenih 5 letal.

Pri brezuspešnem napadu angleških torpednih
letal in bombnikov na konvoj, ki so ga ščitile
lahke nemške pomorske oborožene sile, sta bili
v Biskajskem zalivu sestreljeni dve tor-
padni letali in trije bombniki. Ob obali zasedene-
ga zapadnega ozemlja in ob Norveški so lah-
ke nemške oborožene sile na morju uničile štiri
nadaljnja sovražna letala.

V zapadnem Sredozemskem morju
je nemška podmornica napadla skupino sovražnih
bojnih ladij ter potopila pri tem 8000-tonsko kri-
žarko ter torpedirala povrh tega en rušilec.

Dr. Göbbels v Essenu

Essen, 12. aprila. AS: Na sestanku voditeljev
narodno socialistične stranke je minister Göb-
bels govoril o letalski vojni, ki jo Anglija vodi
proti civilnemu prebivalstvu. Dejal je, da je le-
talska vojna za Nemčijo ne samo materialno,
marveč tudi psihološko breme. Spriču tega pa
je moralno vedenje nemškega ljudstva bilo in
je še zmeraj tako, da presega sleherni pohvali.
Mesto Essen in vsa zahodna Nemčija sta dali
čudovit dokaz za notranjo trdnost in odločnost
značev. Udarce, ki jih Nemčija zdaj prejema,
je treba oceniti v zvezi s splošnim okvirom
vojne. V tako velikanskem spopadu, v katerem
je letalska vojna samo del, je treba gledati ne
samo na to, kakšne izgube ima lahko Nemčija,
marveč tudi upoštevati, koliko te izgube velja-
jo nasprotnika. Nai nam angleška letalska vo-
jna prizadene še toliko škode, nikdar ta škoda
ne bo tolikšna, da bi odločilno vplivala na raz-
voj vojne. Naša podmorniška vojna drži Angle-
že za vrat. Na tem področju jih lahko smrtno
zadenemo. Podmorniška vojna zadeva Anglijo
hujše, kakor more letalska vojna zadeti nas, pa
čprav je razdejanje še tolikšno in število žr-
tev še tako veliko. Škoda, povzročena po pod-
morniški vojni, pa ni tako jasna in takoj vid-

na, kakor je škoda po letalskem bombardira-
nju, čeprav je hujša in važnejša za vojaško
moč kakor krvave rane, ki jih povzroča obo-
je torpednih letal. Po nekem času se bo ško-
da, ki so jo podmornice povzročile Angliji, po-
kazala v vsej resnosti. Leta 1939 si ne bi nihče
mislil, da bo nemška vojska mogla svoje
obrambene črte postaviti tako daleč v sovraž-
nem ozemlju. S tem ima nemški narod v rokah
edinstveno zgodovinsko priliko: zato pa ima
tudi zgodovinsko dolžnost, da na vse breme, ki
ga zdaj prenaša, gleda v luči velike bodoč-
nosti Nemčije.

Razlogi proti invaziji

Lizbona, 12. aprila. AS: Znana angleška re-
vija »Illustrated London News« je objavila pole-
mičen članek proti tistim, ki zahtevajo vdor v
Evropo. Po mnenju te revije nasprotujejo izkra-
nju v Evropo naslednji razlogi: 1. osne sile, ka-
terim bi se pridružilo domače prebivalstvo; 2. v
Evropi ni mogoče vdreti po najbližji poti; 3. za
vdor v Evropo bi bili potrebni predvsem veliki
sovjetski uspehi, oziroma velika oslabeitev osnih
sil; 4. ta poskus bi bil zelo tvegan in bi zahteval
od napadalca velikansko število žrtev.

Najhujša zima v Moskvi

Stockholm, 12. aprila. AS: Švedski listi ob-
javljajo dolge popise o težavnem življenju v
Moskvi, ki je prestala tokrat najhujšo in naj-
bolj trdo zimo v svoji zgodovini. Ne le da v
nobeni hiši razen pri sovjetskih mogočnikih
niso imeli kurjave, marveč je po večini mesta
manjkala tudi razsvetljava. Moskva je bila
zelo skoraj preskrbljena z živili in dolge vrste
raztrganih in shujšanih žen so stale od prve
zore pred raznimi trgovinami, kjer so se kaj
prodajali. Le prve so prišle na vrsto, ker je
blago navadno zmanjkalo in ostale so morale
po večurnem čakanju prazne domov. Ljudstvu
so dopovedovali, da bo z zimsko ofenzivo kon-
ec trpljenja in da bodo spomladi dobili mno-
go živeža iz osvojenih pokrajin ter od zavez-
nikov, toda zdaj je ljudstvo začelo spoznavati
resnico ter je postalo potrto.

Ankara, 12. aprila. AS: Turška zbornica je
ratificirala trgovsko pogodbo z Romunijo ter
odobrila kredite za izvedbo turško-nemške tr-
govske pogodbe.

Pogrevanje stare zveze narodov

Berlin, 12. aprila. AS: V svojih komentarjih
o Edenovem govoru v angleški spodnji zbornici
pripominjajo berlinski listi, da je bil glavni Ede-
nov cilj, ustvariti priprilike o tesnem sodelova-
nju med Anglijo in Ameriko, zlasti pri mednarod-
nih pogovorih, kakšen mir naj bi zavezniški vsilili
drugim v primeru svoje zmage.

Kakor je znano, smatrajo vladni krogi Zdra-
ženih držav, da je za rešitev poveljnih vprašanj
potrebna ustanovitev novega mednarodnega or-
ganizma po zgledu stare Zveze narodov, samo da
bi ta organizem imel posebno vojaško silo, ozi-
roma policijski zbor, ki naj bi države prisilil k
izpolnitvi sklepov, sprejetih v tej zvezi. To vpra-
šanje je bilo predmet razgovorov v Washingtonu.
Eden je Rooseveltu s trudom dopovedal, da je
Anglija naklonjena temu načrtu. Na ta zagotovila

angleškega zunanjega ministra je treba seveda
gledati v luči angleške in ameriške politike do
Spanije, Portugalske, Turčije in drugih nevtralnih
držav, na katere je začela na vso moč pritiskati
angleška propaganda na običajni način angleške
zunanje politike.

Edenove trditve, kako nameravata obe anglo-
saški sili osvoboditi v nadaljnjem vojskovanju
pokrajine, zasedene od Nemčije in njenih zavez-
nikov, pa najbolj označuje tajna pogodba, s ka-
tero so Angleži in Amerikanci prepustili Sovjet-
ski zvezi zasedbo vzhodne Evrope in s tem
odprli boljševizmu pot za vdor v Evropo. Eden
v splošnem ni povedal nič novega ter ni mogel
razpršiti skrbi in neznanj, ki stalno teže male
narode v Evropi.

Angleški rušilec potopljen

Berlin, 12. aprila. AS: Angleška admiralit-
eta je priznala izgubo rušilca »Harvester«, ki
je bil potopljen v srđiti borbi s podmornica-
mi, ki so napadale velik konvoj v severnem
Atlantskem morju.

Ob drugi obletnici italijanskih čet v Ljubljani

Ljubljana, 11. aprila.

Visoki komisar je ob 10.40 dopoldne, kakor je bilo napovedano, odšel na vojaško pokopališče v spremstvu Podprefekta in drugih funkcionarjev Visokega komisarata.

Tamkaj so ga sprejeli poveljnik Armadnega zbora Ekse. general Gambara, Zvezni tajnik narodni svetnik Orlandini, župan in podžupan, Kvestor, poveljnik skupine Kr. karabinerjev in velika množica častnikov in zastopnikov oblasti.

Visoki komisar, Zvezni tajnik in župan so položili lovorjave vence pred osrednji spomenik

na pokopališču, ki je tam postavljen v spomin na žrtve naših slavnih padlih vojakov.

Pozneje so Visoki komisar, Zvezni tajnik in zastopniki oblasti odšli v palačo poveljstva Armadnega zbora, kjer so izrekli svoj goreči pozdrav Ekse. generalu Gambari in Oboroženim silam ter pri tem poudarjali hrabrost naših vojakov, ki so zanesljivo straža na tem ozemlju v popolni gotovosti zmage.

Ekse. general Gambara se je gostom zahvalil s lepimi patriotskimi besedami.

Sestanek se je končal s pozdravom Kralju. Duceju in Oboroženim silam.

Poljaki in Sovjeti se ne morejo sporazumeti

Bern, 9. aprila. General Sikorski je dejal v Londonu: »Če se naši načrti do konca vojne ne bodo upoštevali, bodo vsi Poljaki ne glede na versko ali politično mišljenje, do poslednjega človeka edini v tem, da ostanejo zvesti svojim zahtevam glede na nedotakljivost svojih narodnih težnjaj.

Nato je general govoril o federaciji osrednjih in vzhodnih evropskih držav s prijateljskimi odnosi z Rusijo in z garancijo proti Nemčiji.

Ruski problem je trd oreh za Anglosaksonce. Gardner Cowies, ravnatelj notranjih del v vojaškem informacijskem uradu v Washingtonu, ki je bil jesi- senj spremljal Wilkieja Wendella na poti v Rusijo, je dejal da bo do konca vojne podala svoje načrte o spremembah meja, vendar se bo težko sporazumeti, ker imajo povsem drugačen sklep o ureditvi Evrope kakor pa Sovjeti.

Rusija si hoče podvreči Evropo in je spet prav nič ne zanima mnenje Amerike. Moskvi ni niti malo mar, da bi se prerokala s svojimi zavezniki.

Značilno je, da je neki naročniški agent- nik odšel iz Washingtona in dospel v Ottavo brez vsakršnih uradnih poročil glede ruskih zadev, čeprav je računal na prisotnost Litvinova in na njegovo pojava. Toda ruski agent je dal razume- ti, da nima nobenih pooblastil od svoje vlade glede kakih posebnih izjav. V Washingtonu je vsa podoba taka, da jih niti malo ne zanimajo mnenja in težnje Londona glede povojnih načrtov. Vse to- zadevne seje pri Rooseveltu so bile le dolga serija

pomenkov o temi »Združenih narodov«. Določeno je pa, da bo za spomin, pravijo da 27. aprila, velika konferenca v Washingtonu vseh »Združenih narodov« in osmih ameriških držav. Tu bodo razpravljali predvsem o prehranjevalnih in gospodarskih vprašanjih, ki morajo biti razrešeni do konca vojne.

A ta prehranjevalna in gospodarska konferen- ca bo jako pestra za politično konferenco in brez haska in se bo na njej razodevala le domišljavost Roosevelta.

Svicsarski listi pišejo tudi o nesporazumljenju med Kitajsko in Anglosaksonci. Ni verjetno, da bi zakasneli angleški pohod mogel umiriti Cankunga. Kljub vsem obljubam vidi, da je vojna proti Ja- ponski v drugi vrsti za vojno proti osi.

Kakor javlja list »Suisse« so Angleži odločili, da ostanejo v obrambi, medtem ko bi Kitajci hoteli ofenzivo, ki naj bi zopet odprla Birmansko cesto. Japonci pa so s svoje strani, da bi zagotovili za- prtje te prometne žile, izvršiti vse obrambne operacije in primorali Angleže k umiku. Naravno je, da so Kitajci v tem umiku spoznali, da se za- vezniki nečesto brigati zanje. Angleško poveljstvo v Indiji je jasno pokazalo, da se zdaj ne more ob- držati v obrambi. Zato so diplomatski predstavniki Cankunga povedali zavezniki vladam, da ne more Kitajska vlada deliti z njimi njih stališča, ker s tem daje Japoncem priliko, da se še bolj utrdijo, kar izključuje vsako možnost bodoče ofenzive.

Msgr. Kordin in škof Gnidovec

»Kakor sta se v življenju ljubila, tako tudi v smrti nista ločena.« Te besede so vklesane v skupni spomenik dveh velikih misijonarjev v Gradcu. Pri- hajajo mi na misel, ko lega na pokopališču pri Sv. Križu k velikemu misijonarju škofu Gnidovcu njegov zvesti sodelavec, msgr. Anton Kordin.

Ko smo 6. februarja 1939 polagali v grob ze- meljske ostanke od apostolskega dela strtega svet- niškega škofa, se je ob odprtem grobu od njega poslavljaj komaj 42 letni msgr. Kordin. V uvodu je omenil, da je dejal škof Gnidovec, ko se je po- slavljal od svojih duhovnikov in vernikov: »Grem domov umret.« Kdo bi si bil takrat mogel misliti, da bo razmeroma prav kmalu prišel on sam, zmud- en od podobne bolezni, v isto sobo v Leonišču in iz nje po podobni, hudi bolezni na isto njivo božjo.

Za svojim škofom je prišel domov umret nje- gov sodelavec in obžaloval. Veliki duhovnik je poklical levita, ljubezni polni oče vdanega sina in kakor sta se v življenju ljubila, tudi v smrti ne bosta ločena.

Kot bivši sodelavec obeh, sobrat prvega in pri- jatelj drugega, bi mi rad položil nekaj spominčic na prerani grob. Omeniti želim le to, kar vem iz ust obeh apostolskih delavcev ali sem opazil sam. V jeseni leta 1932. se je škof Gnidovec mudil na škofijekih konferencah v Zagrebu. Imel je na- vado, da je ob taki priliki pihel v svojo ožjo domovino prosi pomoči za svojo siromašno škofijo. Zlasti sodelavcev je iskal. To pot pa ni šel nikamor. Kar iz Zagreba je vrgel mrežo. Brzjavno je po- klical g. Kordina na razgovor. Prišel je. Škof mu ni dal nobenih obljub, le povedal mu je, kako zelo potrebuje duhovnikov.

G. Kordin je bil takrat honorarni veroučitelj na III. realni gimnaziji v Ljubljani. Napravil je bil že profesorski izpit in čakal je nastavitve. To vse naj bi sedaj pustil in šel na negotovo? Poleg tega je vodil prav takrat vse priprave, da bi sred- nješolska mladina čim dostojneje obhajala svoj naj- lepši praznik — Brezmadežno. Kaj storiti? Misijon- eka žilica je sicer že dolgo utripala v plemenitem duhovniku, pa ves je gorel tudi za mladino in za čast in slavo Brezmadežne, ki jo je otroško častil. Njen kip je imel vedno na mizi, ljubezen do nje vedno v srcu.

G. Kordin bi si bil rad dobil nekaj časa za premislek. Zato omeni škofu, da za zdaj še ne more priti, ker je potreben pri proslavi. Ali škof Gnidovec — svoje vrste mož — mu reče: »Mislite si, da vi pri vseh stvari nič ne pomenite in da bodo že drugi brez vas vse opravili. Vi pa pridite k meni takoj.«

Kdor je poznal g. Kordina, si prav lahko misli,

kako prijetno ga je ganilo, da njemu — g. Kor- dinu — kdo v lice pove, da bodo drugi brez njega vse prav tako dobro opravili. Ali kdor ga je še bolj poznal, je vedel, da je ljubezen do Boga bila v njegovem srcu vendar mnogo močnejša od lju- bezni do sebe, ki so mu jo nekateri očitali. Pre- magal je sebe in zapustil vse, kar mu je bilo pri- ercu. Ze dne 3. decembra 1932 je potikal na vrata skromnega škofovega stanovanja v deškem seme- nišču v Prizrenu. Škof Gnidovec ga je seveda hva- ležno sprejel: »Ravno prav ste prišli, zdaj boste pa lahko takoj šli v Janjevo.« Janjevo je katoliška župnija; šteje okrog 2000 duš. Vsako leto župljani — imajo se za Hrvate — prav slovesno praznujejo god svojega cerkvenega zavetnika sv. Nikolaja. Tja naj gre novi misijonar — pridigovat in spovedovat. Po snaslekih, pravijo Janjevci. Ni slovensko, ni hr- vatsko. Pa so pravili, da so Slovence razumeli bolje kakor čiste Hrvate.

Zadovoljno se vrne g. Kordin domov. Zda- si bo pa lahko uredil sobo, se spoti, spoznal razmere itd. Seveda, vse to bi bil lahko storil, ali škof Gnidovec je že komaj čakal, da pošlje koga v daljni Sandžak. In elegantni gospod Kordin po- spravi vse potrebno za mašo in delitev zakramen- tov v kovčeg. Zraven še nekaj najnujnejših stvari za pot, saj ga več tednov ne bo nazaj. Pa zopet na kolodvor v Ljubljano. Najprej z vlakom, nato s avtom, ako pozimi sploh vozi, nato na konju, ali tudi peš po več sto kilometrov daleč. Pot vodi preko visokega Čakorja, ki elovi ne le po svoji višini, ampak tudi po drznih volkovih. Misijonar se tega ne boji, kakor se tudi ne izprašuje, kje bo spal, kaj bo jedel. Za to skrbi dobri Bog. In na- mesto, da bi profesor Kordin korakal iz Marija- nišča v šolo, toplo oblečen, še topleje pozdravljan, hiti misijonar Kordin po neznanih krajih v Berane, Gusinje, Plevlje, Prijepolje... Ves Sandžak obide po dolgem in počez. Saj ni večjega kraja, kjer ne bi bilo katoliške družine. Tu nekateri že nekaj časa čakajo s krestom, drugi s poroko, vsi pa s srčno željo, da bi zopet imeli priliko, odložiti svoje breme in se pokopčati s kruhom življenja. O te maše v skromni sobi ali pisarni, ako je na razpolago, kako so evete in zaželeni! Od vseh strani prihite verniki. Solze hvalečnosti se jim iskre v obeh, zlasti še, ako dobe duhovnika, kakor je bil g. Kordin. Prijazen, dobrohoten, če treba tudi šaljav, a pri vsem tem vedno in povsod duhovnik. Pravi Kri- stusov namestnik. Kakor je škofa Gnidovca vse poznalo, spoštovalo in ljubilo, tako so se povsod prav vsi spoštljivo spominjali tudi gospoda Kordina.

In to ne samo v Sandžaku, ampak po vsej zelo

Darilo Pokrajinskemu podpornemu zavodu

V želji, da podpre tako razsežno podporno delavnost pokrajinskega podpornega urada Vi- sokega komisarata v Ljubljani in pokrajini, je zlatarska tvrdka Josip Eberle v Ljubljani poklonila Ekse. Visokemu komisarju znesek 2000 lir s prošnjo, da jih izkoristi v podporni akciji.

»Prima linea« št. 23

Kakor vse prejšnje, tako je tudi 23. številka tednika »Prima linea« prav postra in zelo zani- miva. Za uvodni članek je to pot napisanih nekaj besed o obletnici prihoda italijanskih čet v Ljub- ljano, sledi članek o poljskem zgledu, Obzorja; kon- zul Saliji Baljič je napisal daljši članek, oprem- ljen s slikami, o Hrvatski, sledi še več spisov kul- turnega značaja, zadnje strani so posvečene stran- kinemu delu, dopisom z bojevniki in različnim dru- gim prispevkom.

Sadilcem paradižnikovih sadik

Vzgaјаči sadik nudijo in prinašajo na trg pa- radižnikove sadike večinoma prezdaj, ko so sa- dike najdražje, saditev pa najmanj uspešna. Para- dižniki, sajani na vrtu ali na polju pred 15. majem ali celo že ob koncu aprila, čisto ozebejo ali pa v rasti tako oslajajo, da jim pozneje povzroče gli- vične bolezni zelo občutno škodo na pridelku. Zato se odreja, da nihče v Ljubljanski pokrajini ne sme prodajati paradižnikovih sadik pred 1. majem.

Priporočila pa se vsem vzgaјаčem, da pripravijo čim več paradižnikovih sadik, odgojenih v lončkih, ker se take sadike po presaditvi na stalno mesto uspešneje in hitreje razvijajo. Pikirane rastline je treba presaditi v lončke, kjer se morajo dobro za- koreniniti, tako da se pri presajanju koreninska gruda ne osipa.

Strogo je treba paziti tudi na to, da se pro- dajajo le zdrave in sortno zanesljive sadike.

Razdeljevanje krmil za prašiče

Pokrajinski Prehranjevalni zavod obvešča vse rejce prašičev na področju mestne občine Ljublja- na, da bo v tekočem tednu razdelil močna krmila za prašiče. Rejci, ki želijo dobiti krmila, bodo prejeli nakaznice pri Prevodu, oddelek za kr- mila, Gosposka 12, dvorišče levo, in sicer:

12. t. m. rejci z začetnico A do J
13. t. m. rejci z začetnico K do P
14. t. m. rejci z začetnico R do Z.

Drobne gospodarske

Hrvatska banka, Zagreb, izkazuje za lansko leto pri glavnici 20 milij. kun čistega dobička 0.38 (za 1941 2.9) milij. kun.

Sava, zavarovalna družba v Zagrebu, izkazuje za lansko leto pri glavnici 10 milij. kun 1.25 (0.46) milij. kun čistega dobička.

Zvišanje glavnice »Ansaldot«. Znana industrijska družba težke industrije »Ansaldot« v Genovi zvišuje glavnico od 250 na 500 milij. lir z izdajo 1.25 milij. komadov novih delnic po 200 lir, za katere morajo plačati delničarji 205 lir.

Železniški promet Italija—Madžarska—Slova- ška. Od 13. do 17. aprila bo v Bratislavi konfe- renca zastopnikov Italije, Madžarske in Slovaške glede ureditve raznih vprašanj, ki se nanašajo na železniški promet med Italijo, Madžarsko in Slo- vasko in sicer predvsem zaradi blagovnega pro- meta.

obeežni skopljanski škofiji. Ni ga predela, kamor ne bi bila stopila njegova noga; lahko rečem, ni bilo hiše, kjer so stanovali katoličani in kjer ne bi bil odmeval njegov značilni pozdrav: »Hvaljen Isus!« Ni bilo družine, ki ne bi bila videla nje- govega prijaznega, a odkritega nasmeška in ki ne bi bila deležna njegovega posredovanja pri Bogu, zelo pogostokrat pa tudi pri oblasteh. Dobri gospod Kordin ni nikomur odrekel pomoči. To njegovo vse- stransko, marljivo in vestno delo je hotel škof Gnidovec priznati. Ko je nekdo apostolski nuncij v Beo- gradu namignil škofu, naj predloži koga za cer- kveno odlikovanje, je predložil g. Kordina. Postal je monsinjor. Znano mi je to iz ust samega škofa Gnidovca. Monsinjur Kordin je upravičeno imel ta naslov. Zaslužil ga je in vrednega se je izkazal. Predvsem s tem, da je bil vprav sinoveko vdan svojem škofu. Ne bom tajil, včasih je malo go- drnjaj. Brez tega si g. Kordina sploh misliti ne moremo. Marsikaj mu ni bilo prav. Ali vedno je poudarjal: »Mi škofa ne razumemo. Ne moremo se povzpeti tako visoko kakor on. A nazadnje se ven- dar prepričamo, da je le on imel prav, četudi se nam je čudno zdelo, kar je ukrenil.« V škofovi bolezni smo se redno o tem pogovarjali in veliko zanj molili. Ko pa je prišel brzojav in naznanil škofovo smrt, je zajokal g. Kordin ko otrok, da bi lahko rekel s sv. pismom: »Glej, kako ga je ljubil.« (Konec prihodnjic).

DALE CARNEGIE

Kako si pridobiš prijateljev

Sklenila sem zato, da bom spregovorila z njim v ljubezni in prišerno. Naslednji dan sem videla Emilija in opazila sem, da je bil pripravljen na obrambo. »Slišite, Emilio,« sem mu rekla, »kadar prirejam prigrizek, želim samo vaše pomoči, ker vem, da ste najboljši hotelski izvedenec v vsem mestu. Prav dobro mi je znano, da niste vi kupili tistega mesa in ga tudi niste kuhali. Zato ni vaša krivda, če se je prigrizek tako elabo iztekel.« Obla- ki so se v hipu razpršili. Emilij se je nasmešnil in dejal: »Prav res, gospa, vasa krivda je na kuharju.« Se nekaj prigrizkov nameravam pridediti, zato vas bom spet potrebovala.

Teden pozneje sem res eno pridedila: vse omizje je bilo sijajno okrašeno z vrtinčami. Emilij se je ves čas zadrževal v dvorani, skrbel za vse z največjim prizadevanjem in bil pozoren, ko da bi moji gostje bili kraljeveke krvi. Jodi so bile odlič- ne, postrežba, ki so zanj skrbeli štirje strežniki, brezhibna. Ob zaključku so mi moji gostje čestitali zaradi tako dovršenega hotelskega izvedenca in za tako odlični prigrizek.

Pred leti, ko sem bil še otrok, sem bral basen o soncu in vetru, ki sta se prepirala med seboj, kdo je močnejši. Veter je dejal: »Pokazal ti bom, da sem močnejši jaz. Ali vidiš tistega starca, ki si oblaki suknjo? Prepričan sem, da mu jo bom hitre- je odnesel, kot bi jo ti.« In začel je pihati z vsemi svojimi močmi. Toda čim bolj je pihal, tem bolj se je starček zavijal v svojo suknjo. Končno je veter omagal. Tedaj pa je posijalo sonce izza oblakov, kjer je bilo skrito, ter nalahno in ljubeznivo oba- jalo s toplimi žarki starčka. Ta si je takoj obrisal čelo in si slek suknjo. Tedaj je sonce dejalo vet- ru, da imata priščeno in ljubeznivost prednost pred nasiljem in surovostjo.

V potrdilo modrosti te basni preberite tole, kar se je zgodilo v nekem velikem mestu.

V mestnih dnevnikih je bilo mogoče brati ne- šteto oglasov in opozoril pred laži-zdravniki, šarla- tani, ki so se lotevali zdravljenja vsakovrstnih bo- leznih in bili pripravljeni pomagati pri najrazličnej- ših zdravniških posegih, a so dejansko samo brili norec iz lahkovernih ljudi z najstrašnejšimi grož- njami, kakor n. pr. »izguba moškosti« itd. Ti laži- zdravniki so zakrivilci precejšnje število smrti, a nikdar ni bil niti eden zaradi tega klican pred so- dišče in kaznovan. Izvlekli so se tako, da so plačali ali malenkostno kazen ali pa so jim visoke politične zveze pomagale na kak drug način. Slednjič se je velika večina poštenega prebivalstva ogroženo dvig- nila. Pridigarji so se priznali besneli nad časopisi in iskali pomoči pri Najvišjem. Mestne organizacije, ženska društva in poslovni ljudje so oboje ali javljali te šarlatane, a vse zaman. Obrnili so se celo na sodišče, da napravi konec tem škandalom, a po- litični vplivi so vse te pritožbe onemogočili.

Pisal je izdajatelju enega najbolj upoštevanih listov, da zelo občuduje njegov dnevnik, da ga vedno bere in da ga šteje za enega najboljših v vsej Ameriki. »Toda,« nadaljuje doktor, »neki moj prijatelj mi je pripovedoval, da mu je predsedni- njim mlada hčerka brala eno izmed zdravniških opozoril, objavljenih v vašem časopisu, in ga vpra- šala, kaj to pomeni. Moj prijatelj ni vedel, kako bi se izmotal iz te zagate. Vaš dnevnik zahaja v najboljše mesne hiše in to, kar se je zgodilo mo- jemu prijatelju, se more ponoviti v nešteto dru- gih hišah. Če bi imeli vi hčerke, ali bi vam bilo prav, da bi brala takšne oglašje? In če bi se obrni- la na Vas s točo vprašanj, kaj bi ji odgovorili? Zelo mi je žal, da Vaš časopis — sicer brezhiben na vseh drugih popriščih — greši v tej točki in mislim, da so tisoči Vaših naročnikov z menoj istega mišljenja.«

Dva dni pozneje je doktor dobil naslednji od- govor od ravnatelja časopisa:

»Velepoštovani gospod!

Zelo se Vam zahvaljujem za poslano pismo, ki me je dovedlo k zelo važnim ukrepom.

Od ponedeljka dalje moj dnevnik ne bo več objavljal v danih možnostih nikakega zdravniškega oznanila, ki bi moglo vzbuditi grajo pri mojih bralcih. Kar pa se tiče opozoril, ki jih trenutno moram še objaviti, jih bom spremenil tako, da bodo popolnoma miroljubnega značaja.

Ponovno se Vam globoko zahvaljujem in osta- jam Vaš X. X.

Grški suženj Ezop, ki je živel na Krezovem dvoru, je šest sto let pred Kristusom pisal ne- smrtne basni.

Toda besede, ki jih je on tedaj zapisal, prav tako veljajo še v današnjih dneh kakor pred pet- indvajsetimi stoletji. Sonce nas prej prisili, da odložimo suknjo kakor veter; ljubeznivost, čut pri- srčnosti in razumevanja mnogo hitreje spremenijo z gotovostjo mnenje kakor pa vse zlorabe in besne- nja na tem ubogem svetu.

Spomnite se Lincolnovih besed: kaplja medu privabi več muh kakor liter kisa.

Kadar hočete, da bodo drugi z vami istega mi- šljenja, uporabljajte tole pravilo:

Pokažite se kot prvi odkritosrčnega prijatelj!

PRVI DEL.

1. Bodoči car.

V začetku leta 1894 je vznemirila Rusijo vest, da je carja Alek- sandra III. napadla pljučna bolezen.

Nemiru se je pridružilo začetnje, saj je bilo skoraj nemogoče misliti, da bi takega hrusta mogla napasti bolezen! Pri vsem tem pa so izkazi o carjevi bolezni, ki so bili v časopisih, poročali, da je bolezen nevarna. Kaj kmalu pa so ti izkazi oznanili, da se je car- jevo bolezensko stanje obrnilo na bolje. Počasi so ta poročila sploh prenehala, zagotavljajoč, da je nevarnost minila. Toda na dvoru so si prišepetavali, da je carjevo zdravje vendarle resno ogroženo. Zda- je veljalo zanimanje tistemu, ki bo nekega dne zasedel ruski prestol.

Iz zakona s carico Fedorovno, rojeno princeso Dagmar Zofijo Frideriko Dansko, se je rodilo Aleksandru III. šestoro otrok, od ka- terih je eden umrl v otroški dobi; ostalo pa je troje sinov in dve hčeri. Najstarejši izmed njih, veliki knez Nikolaj, rojen 6. maja 1868 (po ruskem koledarju), je bil star že 25 let, ko je zajela njegovega očeta bolezen in je bilo treba resno misliti na to, da bo moral kmalu zasedati prestol ta njegov sin. Do tega časa se prestolonasledniku ni niti sanjalo, da bi se to utegnilo tako hitro približati. Močna po- stava Aleksandra III., pa tudi leta (saj je bil komaj devet in štiri-

deset let star) so jamčila, da bo car še dolgo vladal državi in ljud- stvu, ki ga je držal v šahu največ s svojo mogočno pojavo. V lastni družini pa tudi na dvoru sploh, so ravnali z mladim velikim knezom in prestolonaslednikom kakor z otrokom. Carska dvojica je živela v lepi slogi, družinsko življenje sta ljubila nad vse drugo, hotela sta, da bi tudi njihovi otroci odraščali v varnem zavetju družinskega življenja in da bi bila njihova mladost in brezskrbna otroška leta čimbolj podaljšana. Ko je bil carjevič star že dvajset let, je nosil še vedno mornarsko obleko kakor kak deček. Do tega časa se ni ločil od svojega brata Jurija, ki je bil tri leta mlajši od njega. Ta dva mladeniča in sestra Ksenija, roj. 1875, so tvorili posebno skupino starejših carjevih otrok; skupino »malih« pa sta predstavljala ve- liki knez Mihael, roj. 1878, in velika kneginja Olga, roj. 1882. leta.

Ta mali svet je neprenehval s svojim vriskom in s svojimi igrami grad in grajski park v Gačinu, ki je bil najljubša rezidenca Alek- sandra III. — Kraj je oddaljen od Petrograda dve uri železniške vožnje. V zimskem času je bil grad zapuščen, carska družina se je preselila na zimo za nekaj časa v Petrograd v palačo Ancikov, kjer je prebival car, ki je bil še prestolonaslednik. To palačo je smatral car za svoj pravi dom tudi še potem, ko je zasedel prestol. Nikoli ni maral stanovati v petrogradski zimski palači, preveč ga je spo- minjala žalostni dogodki, smrti svoje matere, najbolj pa smrtnega boja njegovega deda, Aleksandra II., ki so ga bili odnesli pred nje- govimi očmi, oblitega s krvjo in razmesarjenega od bomb, ki so jih bili podtaknili njegovi morilci (1881).

V poletnih mesecih je bival car Aleksander III. s svojo družino za spremembo v Peterhofu, na jesen pa se je mudil za kratko dobo na Krimu v carskem gradu Livadija. Časih pa je križaril s svojo družino po Baltskem morju. Skoraj vsako leto je car obiskal svoje danske sorodnike. Obiski na Danskem so mu posebno prijali, ne le zaradi tega, kere je car zelo ljubil starše svoje soproge, kralja Kristi- jana IX. in posebno še svojo taščo, kraljico Lužijo temveč tudi zato, ker je na danskem dvoru lahko živel preprosto in mu ni bilo treba ozirati se na dvorsko etiketo, ki je bila carju velikega ruskega ce- sarsstva tako zoprna. Njegovi sinovi, veliki knezi, so tudi v poznejših

letih radi zahajali na obisk k svojemu dedu in babici na Dansko. Posebno car Nikolaj II. se je vedno rad spominjal lepih dni svoje mladosti, ko se je igral s številnimi bratrancei in sestričnami. Spo- minjal se je lepih izletov, ki so jih skupno prirejali v okolico sta- rega grada, kjer so kupovali po trgovinah po mili volji razne igrače in tekali prosto, koder jim je bilo drago.

In prav svoboda je bila tisto, kar je ruska carska družina naj- bolj pogrešala v teku zadnjega četrta stoletja. Stari oče Alek- sandra III., Nikolaj I., je imel navado, da je potoval po Rusiji v na- vadni kočiji, ki je bila prirejena za daljša potovanja; njegovo spre- mstvo je obstajalo iz enega ali kvečjemu dveh vojaških pripobčnikov. Rad je hodil peš po glavnem mestu. Včasih se je ustavil in se po domače pogovarjal s pešci. Njegov sin, Aleksander II., je tudi še užival to svobodo v prvih letih svojega vladanja, prav do leta 1866, ko je Karakozov streljal nanj, ravno, ko se je sprehajal s svojo hčerko po ljudskem vrtu. Ta atentat je pretresel vso Rusijo; narodu se je zdela nezasišljana krivica. Temu atentatu so sledili še drugi, sploh so se atentati ponavljali kar nepretrgoma, še ko je bil car Nikolaj II. še deček, in so bili čedalje bolj drzni. Carja so nepre- stano zalezovali, tako da niti v lastni palači ni bil več varen pred morilci, saj so morilci položili bombo celo v zimski palači, kjer je zletela v zrak obednica, ravno ob času, ko je car stopil vanjo v spremstvu svojih gostov. To se je zgodilo l. 1880. In ko so teroristi potem l. 1881., prvega marca po ruskem štetju, končno le zatekli svojo žrtev, se je izkazalo, da so bile cele ceste, po katerih je car hodil, podminirane, tako da bi car Aleksander II. tega dne na noben način ne bil mogel uteči smrti. Ko je njegov sin, car Aleksander III., nastopil prestol, ki je bil omadeževan s krvjo njegovega očeta, je moral pred vsem drugim poskrbeti za lastno varnost in za varnost svoje družine, prav posebno pa za varnost prestolonaslednika, za varnost mladega velikega kneza Nikolaja, kateri naj bi bil naslednja žrtev teroristov, ki so imeli prav povsod svoje pristaje in pomoč- niki, celo v sobah carskih princev. Car Aleksander III. je bil pri- siljen preseliti se s svojo družino na grad v Gačinu, kjer je bilo lažje zastražiti okolico carske družine, kakor v velikem mestu.

Šest mesecev po smrti dr. M. Natlačena

V Ljubljani, 12. aprila.

Jutri mine pol leta, odkar so komunisti ubili bivšega slovenskega bana dr. Marka Natlačena. V kratki dobi od njegove smrti pa do danes smo doživeli v javnem nimenju velik preobrat, zato je prav, da sedaj, ko je v glavah mnogo treznejše in ko so s časom odpadli razni predsodki, ki so kvarili sodbo o Natlačenu žrtvi, zopet opozorimo na pomen njegove smrti in okoliščine, ki so bile za to smrt odločilne.

Komunisti sami so v svojem podtalnem tisku priznali, da je Natlačeno smrt sklenila in izvršila Osvobodilna fronta, ki jo sestavljajo komunisti in nekaj manjših, njim prijaznih skupin, ki pa prepuščene popolnoma komunističnemu vodstvu. To zopet poudarjamo zaradi tega, ker so nekateri iskali razlog Natlačeneve smrti vse drugje ter navajali celo množico vzrokov, od osebnega maščevanja pa do najneverjetnejših izmišljotin, samo da bi prikrili resnični vzrok. Obsojanja vredna je bila lahkovernost mnogih ljudi, ki so verjeli najrazličnejšim lažem še pred Natlačeno smrtjo ter imeli za resnična razna grda dejanja, ki so mu jih komunisti naprtili. Ne obdolžujemo jih kakšnega sodelovanja s komizmom, kajti verjeti se ni sodelovali, toda brez dvoma so zaradi svoje lahkomišelnosti mnogo

krivi, da je v javno mnenje mogla pronicati komunistična miselnost in si pridobiti pristašev. Razlog tega lahkoverja je v breznačelnosti, ki ni znala upoštevati dejstva, da so Osvobodilno fronto vodili komunisti in da je zato vse ko njeno dejanje, bodisi s področja propagande, bodisi s področja oborožene udeleževanja, le sredstvo za doseg komunističnih ciljev.

Pravi vzrok Natlačeneve smrti so komunisti sami navedli v »Slovenskem poročevalcu«, svojem tajnem glasilu. Tam so priznali, da je bil Natlačen »justificiranc zato, ker je vodil organiziranje »bele garde«. Čeprav navedba ne odgovarja resnici, je vendarle res, da je bil Natlačen ves prežet proti-

Občni zbor društva »Mali gospodar«

Ljubljana, 12. aprila.

Včeraj se je v telovadnici ljudske šole na Grabnu vršila 8. redna skupščina društva »Mali gospodar«. Občnemu zboru so prisostvovali zastopniki kmetijskega oddelka Visokega komisariata inž. Oblak, zastopnik Kmetijske zbornice, Žegoze, Čebelarstva društva in ostali, poleg približno 60 članov.

Daljša poročila je podal predsednik društva g. Grabnar, ki je ugotovil, da je od zadnjega občnega zbora število članstva res precej naraslo, da pa mora hkrati priznati dejstvo, da je večina izmed njih stopila v društvo zgolj zaradi osebnih koristi in da ni videti, da bi taki člani imeli resno voljo, da se posvetijo strokovnemu delu, kar je prvi namen društva. Kljub vsemu pa upa, da bodo mnogi izmed teh spoznali koristnost obstoja društva malih gospodarjev, ki predvsem danes pridejo v poštev, še bolj pa da jih bo navdušilo delo, ki ga društvo razvija. Saj je namen — zbrati male gospodarje in jih posušiti, kako bi s smotnim delom imeli čim več koristi od malega kosa zemlje, vendar tako lep in mnogo doprine k skupnosti. Da bo delo še pospešeno in da mu bo uspeh zagotovljen, je društvo sklenilo letos 1. marca dogovor z Žegozo, po katerem si bosta društvi delo razdelili, hkrati pa si pomagali na vseh področjih. Tako bo odslej društvo strokovno vzgajalo člane, Žegoza pa bo dobavljala potrebna krmila in vse

komunistične misli. In to miselnost prav za prav pomeni, vsaj v komunističnem besednem zakladu, beseda »bela garda«. To besedo so prvi začeli uporabljati komunisti sami. V nasprotju z rdečo gardo so imenovali nasprotnike komunizma z besedo, ki so z njo nazivali svoje nasprotnike že nekaj v Rusiji, z »bela garda«. Z besedo »bela garda« mislijo komunisti torej vse one, ki niso za komunizem. To je torej razlog, zakaj so ubili bivšega bana Natlačena: ker ni bil pristaša komunizma. Po komunističnem priznanju samem je torej Natlačen padel iz popolnoma drugih razlogov, kakor pa so mu jih že pred smrtjo in tudi po smrti pripisovali.

Ze s tem pa je tudi povedano, da je dr. Natlačen padel nad vse častno za dobro in sveto stvar. Njegov spomin bo vedno ostal častno zapisan v srcih poštenih Slovencev.

Pogreb msgr. Ante Kordina

V soboto je bil pogreb msgr. Anteja Kordina; na zadnji poti je spoštovanega in pri vseh ljubljanskih duhovnika spremljalo mnogo njegovih duhovnih sobratov s stolnim proštem g. Nadrahom na čelu in velika množica pogrebcev. Molitve ob grobu je opravil sam prevzvišeni škof ljubljanski ob veliki asistenci.

Tako je legel v grob eden velikih mož, ki bo odslej ob svojem vzorniku in vodniku škofu dr. Gnidovcu čakal večne sodbe v trdni zavesti, da je storil veliko dobrega in Bogu dopadljivega pri širjenju in ohranjanju katolištva med slovenskim ljudstvom in njegovimi brati. Naj mu bo Najvišji dober plačnik, njegovo izmučeno telo pa naj so v miru spočije v njemu tako ljubljani slovenski zemlji!

Za polja blagodejen dež

Ljubljana, 12. aprila.

Tri dni zapored vsako jutro se ponavlja joča močna slana je povzročala vrtnarjem in sadjarjem precejšnje skrbi. V ponedeljek zjutraj pa je nastopilo nenavadno toplo vreme. Močna slana se je pojavila v petek zjutraj, nato v soboto in najhuje v nedeljo zjutraj, ko pa ni bila jutranja najnižja temperatura tako zelo pod ničlo, saj je v mestu celo dosegla +0,5°C, na prostem pa -1°C. Je bil v soboto za stopinjo hujši mraz. V ponedeljek pa se je jutranja temperaturna minimum naglo in visoko dvignil na +7,1°C. V aprilu je taka visoka temperatura redka. Le 1. aprila je toploter pokazal še višje stanje, namreč +8,8°C. Letošnjo pomlad pa smo zaznamovali najvišjo jutranjo temperaturo 27. marca, ko je bilo celo +10,8°C. V dobi vremenskega režima 40 mučenikov, da se tako izrazimo, v dobi od dne 10. marca do 20. aprila zaznamujemo doslej vremenski zapiski 16 dni, ko je jutranja temperatura padla pod ničlo.

Razmeroma prav topla sta bili sobota in nedelja. V soboto je bil zaznamovan dnevni maksimum +15°, v nedeljo pa celo +19,2°C. V ponedeljek, 5. aprila, je bila dnevna temperatura za las višja, bilo je takrat +19,3°C. V nedeljo ves dan je bilo jasno, brezvetrovno in zato je bilo sončenje kaj prijetno. Barometer se še vedno dviga in je v ponedeljek dosegel stanje 769,5 mm. Proti večeru v nedeljo se je začelo polagoma oblačiti. Sprva so plaval lepi in beli oblaki, nazvani ovčice, pozneje so se prikazali črni, kopicasti oblaki.

Ponoči je začelo deževati. Ta dež so vsi vrtnarji in obdelovalci zemlje željno pričakovali. Dežiti je začelo po zapiskih ombrografa ob 21.30. Sprva zmerno je dežel pozneje začel silneje padati. Deževalo je dobre 4 ure tj. do 1.40. V tem času se je nad Ljubljano zlilo do 6,6 mm dežja. To pomeni primerno množino dežja, saj je po meteorološkem računu padlo na 1 km² do 66.000 hl dežja. In nočni dež je bil res dobrodošli vsem vrtnarjem in malim obdelovalcem njiv!

Mali 6 otrok — žrtev partizanov

S. t. m. je pridrelo 19 partizanov pod Dukičevim vodstvom na Veliki vrh pri Blokah. Najprej so se zbrali v gostilni Usenik in tam popivali do ene ponoči. Potem so se namestili po vasi. Ob tej priliki so hoteli odpeljati Zgona Ivanca, staro 48 let in mater 6 otrok; njej je najprej uspelo, da je pred njimi pobegnila, a nek partizan jo je začel zasledovati, jo dohitel ter s puškinim kopitom podrl na tla. Končno jo je se ustrelil. Zgončeva je bila seveda na mestu mrtva. Poleg tega so partizani vas še izropali in vaščane okradli.

Zaradi svojih neuspehov mislijo partizani, da se morajo znašati nad mirnim prebivalstvom. Neusrečna Zgončeva mati po stopa v dolgo vrsto tistih žrtev, ki jih mora naše ljudstvo doprinesiti v svoji borbi proti brezbožnemu komunizmu.

Partizani streljajo z dum-dum krogli

Škofjan pri Turjaku, 10. aprila.

Dne 6. t. m. je oddelek vaške straže odšel na pohod v smeri proti Velikemu Ločniku. Oddelek je sestavljal 46 legionarjev; približno pol kilometra pred vasjo Veliki Ločnik je izvidnica zaslišala glasno govorjenje, kmalu zatem pa večjo skupino partizanov. Fantje so takoj odprli ogenj na partizane in kmalu se jih je nekaj zrušilo; ostali so se poskrili, nato pa odgovorili. Ker jih je bilo več, so se fantje umaknili v zasedo, poslali po pomoč, ki je res kmalu prišla, nato pa so se enkrat udarili. To pot se je napad prenesel in se je boj vršil pri Sv. Ahaču. Strojnični ogenj in ostro streljanje iz pušk so dosegli svoje: fantje so iz svojih položajev opazovali, kako so partizani padali in tulili, kakšna

zmeda je nastala med njimi, ker ni bilo pričakovane pomoči. Partizanom se je posrečilo uiti. Dole se je zvedelo, da so padli trije komandante. Koliko je ostalih, še ni bilo moči ugotoviti. Pač pa so značilne izjave partizanov, po katerih so padli ravno najboljše med njimi.

Od fantov je bil ranjen z dum-dum kroglo v koleno Stare Anton iz Velikih Lipljani, ki ga zaradi hude poškodbe ni bilo mogoče odpeljati z bojišča; padel je v partizansko ujetništvo, kjer so ga ustrelili v glavo in mu pokradli vso obleko. Popolnoma so ga fantje dobili, ko so prepodili partizane. Izmed borec sta se zelo odlikovala Nučič Anton iz Velikih Lipljani ter Bavdek Jože iz Gradeža, obadva iz puškomitralješkega oddela.

Na zbor stavi prof. Tome velike zahteve. Jedro težave bo pač to, da naši zbori niso vajeni polifonije. Druga težava je v tem, da glasove, zlasti tenor, dr. drž. v višini, s čimer sicer doseže bleščeč zvok, toda se ob tem tako pevec kakor poslušalec ne preradi utrudijo, da potem potrebni viski ne morejo priti do polne veljave. Sicer pa bo o tem končna sodba mogoča šele ob izvedbi.

Ob tej Tomčevi kantati se mi nehoče vzbujati primera s Sattnerjevo Assumpcijsko, ki je izšla leta 1912. Po obsegu sta si obe deli približno enaki: Tomčev orgelski izvleček obsega 108 strani, Sattnerjev klavirski pa 106, vsebina pa je povsem različna. Oba skladatelja predstavljata namreč popolnoma svojevrsni osebnosti v naši glasbi. V Sattnerjevem delu takoj opazimo čustvo, sree, fantazijo in pristno doživljanje, da nas kljub skromnemu izrazu in pomanjkljivi kompozicijski izobrazbi ogreje. Tomčeva muzika pa je zgrajena na razumskem temelju, združena z virtuozno kompozicijsko tehniko in dovršeno formalno zgradbo, toda manjka ji srca. Ti dve skrajnosti sta v veliki meri stvar temperamenta in po tem, v katero skrajnost je kdo osebno usmerjen, bodo najbrž tudi poslušalci zavodno ali nezavodno sodili Tomčevu umetnino.

Orgelski izvleček z zborom in solistoma je prav lično razmnožil na oplografu g. Kunaver. Delo že študira Glasbena Matica s spremljavo orkestra in ga bomo tako kmalu lahko slišali v koncertni dvorani.

S. V.

Svetnik Jakob Ramovš - 70 letnik

Ob velikih dogodkih, ki gredo v sedanjem času mimo nas, se rado zgodi, da razni življenjski jubileji združeno neopazno mimo. Neopazno, tiho in skromno, kot je tih in skromen on sam, je včeraj velikaški župnik in svetnik g. Jakob Ramovš stopil osmemu križu nasproti. Njegova župnija je v tih zbranih zahvalila Boga, da ji je dal takega pastirja in Ga prosila,

naj ji ga še pusti, da bo zdrav in krepak, še naprej vodil duše k Bogu, še naprej tolikim in tolikim brisal solze in lajšal gorje.

Ze 47 let je g. svetnik duhovnik in vsa ta leta je žrtvoval samo velikolaški fari, najprej kot kaplan, potem kot njen župnik. Samo on in Bog ve, koliko tisoč nevidnih vezí ga veže z njegovo farno, z vsako družino v fari, da z vsako dušo. Koliko ur je v tej dobi preklečal ta vzorni duhovnik pred Najsvetejšim in se boril z Bogom za duše... Koliko ur je dan za dnem skozi vsa leta predsedel v spovednici in čakal, da so prihajali k njemu vsi strli in skrušeni, a odhajali sveži in polni življenjskega optimizma, ki ga je znal viliti v duše ta izborni spovednik... Med najvzornejšimi slovenskimi zadrugami so one iz Vel. Lašč, ki jih je vodil slajni organizatorični talent g. svetnika Ramovša. Z vso vnemo in požrtvovalnostjo je pri njih delal, da je z njimi in po njih lajšal bedo in pomagal svojim župljanom tudi v gmotnem oziru. Najznačilnejša svetnikova poteza pa je ljubezen do vseh bednih in pomoči potrebnih. Naj ne ve leviča, kaj dela desnica, to je vodilo načelo njegove neizčrpne dobrotelnosti. Dan za dnem so oblegana vrata njegove pisarne: dajte, pomagajte! Pa se molče dvigne izza pisalne mize svetnikova postava — prvič, drugič, tretjič, kolikorkrat je treba — premeri soho do omare, prinese skrito v dlani, da dobesedno ne ve druga roka, koliko: »Dam, če boš molčal.« »Dam, če ne bo nihče izvedel...« In tako dan za dnem, skozi vsa leta. O tem bi vedela povedati ona vsa skrta revščina, ki jo je toliko med nami, o kateri bi človek mislil, da živi le od »božje besede«, pa jo vzdržuje dobroti roka njihovega župnika, o kateri bi človek mislil, da zna čudeže delati.

Izmed vseh 70 let svetnikovega življenja je bilo brez dvoma zadnje najtežje. Saj so šli v teku tega leta preko njegove fare dogodki, ki so naravnost trgli njegovo srce: grabežljivi volkovi so z zmoto in orožjem mesarili po njegovi čredi. Mnogi so šli za vabljivimi gesli komunizma, a drugi so morali pasti, ker niso hoteli za lažnjivimi zvodniki; bili so po večini najboljši v fari; in potem še vse, kar je sledilo za tem... Ko so župljani z bojaznijo gledali, kako ves strl je ob teh dogodkih njih župnik, je dejal: »Ne morete razumeti, kaj taki dogodki za župnika, ki je tako s farno zarasel, kot sem jaz, pomenijo. Pa je gospod svetnik podvojil svoje molitve, podvojila je molitve tudi njegova farna in že se kažejo obrisi lepših časov... Župnija te dni samo prosi Boga, naj da g. svetniku te čase tudi dočakati.

NAROČAJTE »SLOVENCA«

KULTURNI OBZORNIK

M. Tome: Križev pot

Kantata za mešani zbor, ženski zbor, alt solo, bas solo, orkester in orgle; izdala Glasbena Matica, ed. št. 226.

Slovenecem je profesor Tome s tem delom podaril obširno in zelo pomembno glasbeno umetnino, kakršne se rode pri nas le na redke čase. Slike stiškega križevga pota, katere je ustvaril slovenski baročni slikar Fortunat Bergant iz Mekin (1721.—1769.), academicus capitolinus v Rimu, so bile podlaga krasni pesnitvi Vide Tauferjeve. Vsaka prava umetnina ima trajno vrednost brez ozira na čas in stil. Tako so Bergantove slike po 175 letih dale pobudo za vezano besedo, vezana beseda pa je rodila glasbeno zamisel. Prof. Tome je namreč že dalj časa iskal primeren tekst za kako večje glasbeno delo. Ni čuda, če ga je pesnitev Vide Tauferjeve navdušila, da se je z vso vnemo lotil dela in tako dovršil to kantato.

Kantata obsega 14 postaj križevga pota z uvodom in sklepom. Glavno vlogo je skladatelj poveril mešanemu zboru, ki je nosilec glasbenega izraza v uvodu, v osmih postajah in v sklepu. Da poskrbi za potreben kontrast, je skladatelj v skladu z vsebino posameznih postaj porazdelil vmes še ženski zbor ter alt in bas solo; vsakemu od teh slo v anisolni razporeditvi odmerjeni po dve po-

staji. Ze iz te razdelitve se vidi, da je križev pot predvsem vokalno delo. Orgle, oziroma orkester, imajo docela podrejeno vlogo in le redko samostojno posegajo v glasbeno dogajanje; s kratkim preludijem uvajajo glasbeni tok ali ga s par takti zaključujejo, opirajo zbor posebno na harmonsko in modulatorično kohezivnejših mestih in spremljajo solista. Le pet razmeroma kratkih mediger, v katerih je uporabljena motivična snov iz vokalnih partij, je poverjenih instrumentu.

Kakor so slike tega križevga pota nastale ekoraj pred dve sto leti, tako je temu primerno Tomčev glasbeni izraz arhaičen. Od začetka do konca popolnoma prevladuje polifonija, tako da je to delo prava zakladnica kontrapunktične umetnosti, kakršne Slovenci do sedaj še nismo imeli. Tome je rojen kontrapunktik; njegov element je ritem, napet, neugnan in železno dosleden, izživilja jo se v širokih linijah, ki mu tudovito gladko teko, dočim pušča ob stran barvo in čustveno dinamiko. Vsako postajo običajno začne s kratkim komornim stavkom, ki nekako nadomestila recitativ v baročni oratoriju; takoj nato pa se spusti v silno razgibane kontrapunktične tvorbe, v fugatne, kanonske in imitatorne oblike. Njegove teme dasi ne prav izvirne, so jednake, jasne in napete, da kar same pogajajo naprej. V njihovi obdelavi uporablja ogromno tehnično znanje in spretnost: jih obrača razširja, utesnjuje, ponavlja zdaj v glasovih zdaj v orglah, jih vodi do mogočnih viškov. Takšen način komponiranja zahteva razumsko, rekli bi matematično usmerjenega duha in prof. Tome je te vrste muzik. Na splošno pravimo, da smo Slovenci liriki in da v svoji čustvenosti nimamo pravega čuta za ritem, toda za Tomca to gotovo ne velja. Njegovo polje ni lirika, ni čustvo, ne mehka zasajenost od božajočih harmonijah, temveč sama premišljena, razumska stvarnost, izražena v formalno dokončno izdelani arhitektoniki in neokrotljivi ritmiki. Zato je prav, da je Tome položil vso težo v kontrapunkt, kajti tu lahko razvije svojo bogato tehniko.

Fuge v strogem pomenu besede ni nobena v vsem delu. Ekspozicijo sicer prinese popolnoma korektno, izpeljava pa, ki ima nalogo vse material ekspozicije izrabiti, je večinoma prekratka in premalo izrabljena. Ko bi človek pričakoval živahne razpleta in stopnjevanja, pa je večinoma že konec, nakar sledi naslednja postaja z istim nedostatom in imamo vtiš vednega začenjanja. Najbolj posrečene se mi zde fugalne oblike v I., III. in IX. postaji.

Homofoni stavki, ki so večinoma kratki, na splošno zastajajo za kontrapunktičnimi. Skladatelj jim je hotel dati arhaičen izraz, toda njihove harmonije so nekam prisiljene in tuje našim ušesom.

Da kontrapunktično tkivo ne bi bilo ne za izvajalca in ne za poslušalca prenaporno in monotono, je skladatelj poskrbel za mehkejša in bolj lirčna mesta, ki jih je odmeril ženskem zboru in altovskemu solu, dočim ima basovski solo zopet bolj dramatično noto. Ženski zbor slika Jezusovo urečanje z njegovo žalostno Materjo v IV. postaji in snemanje s križa v XIII. postaji. Posebno prvi zbor je mojstrsko delo v svoji mehki in poglobljenem izrazu, dočim v drugem zboru motijo nekoliko puste harmonije takoj po prvih treh taktih. Altovski solo predstavlja Veroniko, ki poda Jezusu polni prst v VI. postaji in pa križanin v XI. postaji. Prvi je preprosto sprev z značilnim traktirnim melismatičnim motivom, ki se ves čas izmenjava v glasu in orglah, v drugem spevu pa je nakopičena morda največja lepota vsega dela. V temnem b-molu slika alt grozoto križanja in se pri besedah »na dušo mu zveniti grozoten jeke povzpne do pretresljivega viška, nato pa globoko skrušen prosi Gospoda odpustitja. Basovski solo predstavlja v V. postaji Simona iz Cirene, ki pomaga Jezusu križ nositi in v X. postaji prizor, ko Jezusu vzamejo oblečilo. Obe ariji nosita značilne Händelove poteze in sta gotovo med najlepšimi v naši solistični literaturi. Dramatičen izraz, velik glasovni obseg

Drobne novice

Koledar

Torek, 13. malega travna: Hermenegild, mučenec; Agatonika, mučenica; Karp, škof in muč. Sreda, 14. malega travna: Justin, mučenec; Domnina, devica in mučenica; Tibureij, mučenec.

Zgodovinski paberki

12. malega travna:

L. 1869 se je rodil v Ljubljani (Krakovo) slovenski slikar Rihard Jakopič. Ljudsko šolo je obiskoval na Grabnu, končal šest razredov realke in se jeseni 1887. leta vpisal na dunajsko akademijo. Po dveh semestrih je odšel v Monakovo in stopil v Ažbetovo slikarsko šolo, jo redno obiskoval dve leti, nato pa do l. 1900. večnoma le pozimi, medtem ko je poleti slikal doma na deželi. Od leta 1900. je živel v Ljubljani, sodeloval tu pri ustanovitvi Slovenskega umetniškega društva in pri organizaciji prve slovenske umetniške razstave. Med tem časom je slikal skupaj z M. Jamom. Jeseni leta 1902. je odšel v Prago nadaljevat študije, se udeležil v naslednjih letih raznih razstav, nato pa se leta 1906. stalno naseli v Ljubljani, kjer je s Sternom ustanovil risarsko in slikarsko šolo. Z velikimi gnetnimi žrtvami je sezidal v Tivoliju »Jakopičev paviljon« in ga leta 1909. s tretjo slovensko umetniško razstavo otvoril. Že na svojih prvih slikah iz monakovske dobe je skušal izraziti mnogoličnost v barvnosti pojavov ob raznih osvetljava ter izločil absolutno črno in belo barvo kot nemogoči, kar je monakovska ocena pri ondnotni razstavi njegovih del leta 1892. označila kot novost v modernem slikarstvu. Hotel je upodobiti naravo tako, kakršna se vidi in se vnuša za impresionistične vzore, še preden je bila ta struja v umetniškem svetu znana. Njegovo slikarsko delo je zelo obširno, delimo ga v tri stilne dobe: a) stil naturalističnega impresionizma (do l. 1906.), b) stil realističnega impresionizma (nekako do l. 1917.), c) stil barvnega ekspresionizma.

13. malega travna:

L. 799 je umrl v samostanu na Monte Casinu pri Neaplju langobardski zgodovinar Pavel Diacon. V svojem delu »Historia Langobardorum« je podal veliko vesti o naših predkih; posebno važna so ona mesta, kjer poročila o selitvi Langobardov v Italijo in o bojih med Furlani in Slovenci.

L. 1858 je umrl v Neaplju slovenski misijonar v Sudanu (Afrika) in pionir evropske civilizacije ob Belem Nilu Ignacij Knoblehar. Rodil se je 6. julija 1819. leta v Škocijanu pri Mokronogu. Ljudsko šolo je obiskoval v Kostanjevici, Celju in Novem mestu, kjer je dovršil tudi šest razredov gimnazije. Pod Baragovim vplivom se je odločil za misijonski poklic, študiral bogoslovje v Ljubljani in Rimu. L. 1846 je papež Gregor XVI. ustanovil apostolski provikariat za osrednjo Afriko. Propaganda je določila Knobleharja in še tri druge misijonarje za to delo. Knoblehar je odšel najprej v Sirijo, da bi se seznanil z vzhodnimi običaji in jeziki, nato pa šel dalje v Kairo. Od tam je julija l. 1847 odšel s svojimi tovariši z ladjo po Nilu nazaj proti Kartumu, ki je postal središče misijonskega dela. Nezdružno afriško podnebje je tirjalo svoje žrtve. Kmalu je Knoblehar postal provikar; ustanovil je šolo za zamorske otroke, toda srce ga je vleklo na jug, kjer so bivala svobodna poganška zamorska plemena. S posebno jadrnico je odšel na jug, prišel do 44° severne širine; poizkus, da bi naselil med zamorci misijonarje, pa se mu ni posrečil, moral se je vrniti na sever. Pomoč iz Evrope je polagoma usihala. Naš Ignacij pa ni odnehal, odšel je v domovino iskat novih sredstev. Leta 1851 je bil že zopet v Egiptu, kupil je posebno misijonsko ladjo »Stella matutina« in se napotil v štirinajst slovenskim misijonarji na jug. Toda kljub nadčloveškemu naporu se mu ni posrečilo misijona razširiti ali vsaj utrditi. Izmed 24 misijonarjev, ki so prišli v letih 1851—58 v Sudan, jih je 17 umrlo. Zato je poslal Knoblehar zamorske dečke v Evropo, da bi se tu pripravili za misijonsko delo. Jeseni l. 1857 je odšel tudi sam v Evropo iskat novih sredstev, pa je zaradi prenapora umrl. Knoblehar ni bil samo velik misijonar, ampak tudi pomemben znanstven raziskovalec. Njegovi skrbno sestavljeni zapiski o naravi, etnografiji in etnologiji prepotovanega ozemlja so bili dolgo edino pisano delo o tem delu Afrike.

Novi grobovi

† Leo Mataje. V Stražišču je v 55. letu starosti po dolgem trpljenju umrl ugledni posestnik in uradnik TPD v pokoju g. Leo Mataje. Pogreb blagega rajnega bo v torek ob štirih popoldne na domače pokopališče. Naj rajnemu sveti večna Luč, vsem, ki žalujejo za njim, pa naše iskreno sožalje.

† Zora Zupan. Po dolgi in mučni bolezni je preminula Zupa Zora iz ugledne Srečko Zupanove družine. Pogreb bo v torek ob pol 3. iz kapelice sv. Andreja. N. p. v m!

Duhovne vaje za gospe in matere bodo v Lichtenurnu v dnevi od 12.—16. aprila. Pričetek danes ob 5 popoldne, v torek pa govor ob 8. Priščno vabljenje.

— Črtočje breskve in marelice je treba zavarovati pred slano. Ker so noči še vedno mrzle in zjutraj pokriva slana polja in vrtove, je cvetje breskev in marelic v nevarnosti, da ga slana osmrdi. Če rasto marelice pod strešnim napuščem je nevarnost precej manjša, ker so s tem kolikor toliko segrete od sonca in izžarevajo ponoči toploto, ki preprečuje slano, obenem pa še varuje cvetje tudi strešni napušč. Vendar je priporočljivejše in sigurnejše, da prekrijemo večje cvetočve in veje z močnim papirjem, lahko žakljevino ali s platenimi rjuhami. Na ta način zadržimo slano, da ne osmrdi cvetov, ali vsaj preprečimo večjo škodo. Tudi v špalirju stoječe marelice so lahko lepo obvarovane, ker polagamo kar preko lesa primerna pokrivala. Enako varujemo tudi breskve. Pri grmih postavimo visoke prekle preko krone nanje pa pritrdimo platnene rjuhe ali žakljevino. Lahko pa si že preje uredimo posebne prenosne priprave. Na dva droga ali prekli pritrdimo žakljevino in sicer na vrhu, ter zvečer, kadar grozi slana postavljamo te priprave posebno ob špalirje ali grme, da jih zavarujemo. Trud nam bo obilo poplačan z dobrim in sočnim sadjem.

Iz dela in življenja - od tu in tam

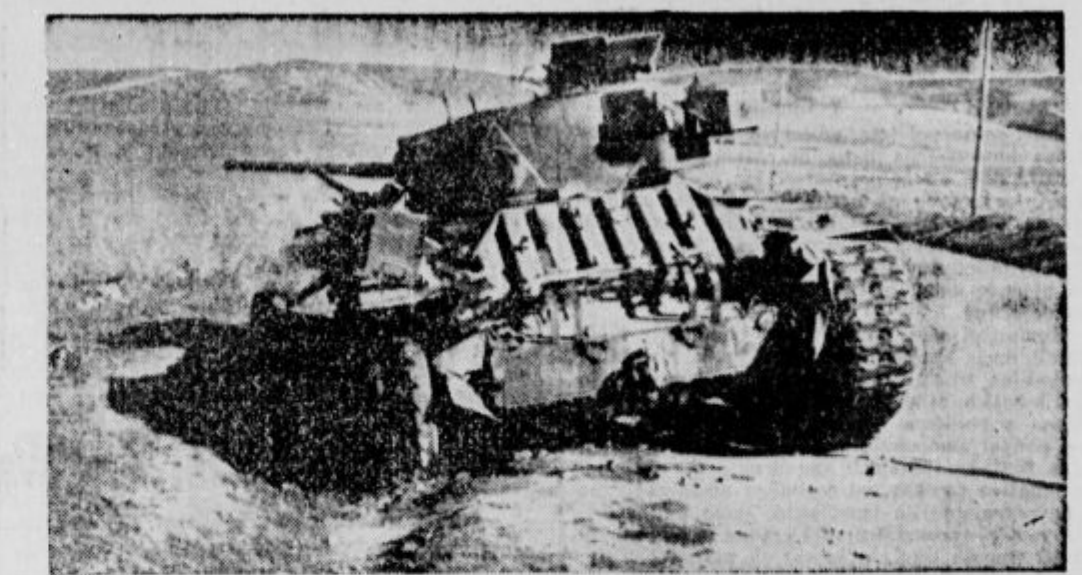
Iz Gorizije

Vse v cvetju. Smo v polni, cvetoči pomladi. Plodna ravan, ki objema naše mesto, je v živem razcvetu. Breskve, češnje, hruške, jabolane, vse drevje in raznovrstno grmičevje razkrošuje cvete. Po sadovnjakih in vrtovih se blesti belina cvetja kot ob prvem snegu in mami vid. Mandeljini in marelice so že ocveteli. Vzduh je razmeroma hladen. Dnevi so rahlo vetrovni, navadno vlečejo severne sapa. Ob jutranjih in večernih urah zebe v roke in pred par dnevi je pravil kmet iz okolice, da je pri njih zjutraj zmrzvalo. Tudi suša se zopet oglašja. Blagodejna moča, ki smo jo dobili proti koncu marca, je bila vredna milijone. Ker pa skoraj vedno piha, je ozračje suho in tudi zemlja se hitro suši. Zato si poljedelci zopet želijo čimprej dežja. Ako pa prezeemo te malenkostne vremenske nepravilke, moramo s hvaležnostjo priznati, da nam je bilo nebo v zimskih mesecih dobro, milostno. Skoraj neprestano nam je sonce bilo razkošje svojih zlatih žarkov, preganjalo ostro burjo in oviralo snežne meteže. Zima je bila mila, ljudje niso trpeli hudih mrazov, četudi niso imeli dragega kuriva, ki bi ga bili tudi v najhujši potrebi težko nabavili. Pa tudi pri obleki in zlasti obutvi je bila suha, vedra zima ljudem v veliko dobro...

Z Gorenjskega

Lepa pogrebna slovesnost v Mežici. Minuli torek je bil slovesen pogreb štirih borcev, članov SA Franca Zupanca in Edmunda Sira ter članov SS Johanna Payerja in Jožeta Koprivnika. Pogreba so se udeležili politični vodja, odposlanstva SA, SS, Hitlerjeve mladine in vseh drugih organizacij stranke. V velikem številu pa je prihitelo prebivalstvo in rudniško delavstvo, ki je pospremlilo tovariše na zadnji poti. Pred rudniško hišo, v kateri imajo rudarji svoj dom, so položili vse štiri krste, nakar se je poslovil okolišni vodja Grum v lepem govoru in poudaril, da s prizadetimi sorodniki žaluje vsa mežiška dolina. Nato so zapeli pesem o koroški domovini, nakar se je razvil pogrebni sprevod, v katerem je bilo nad 2000 udeležencev. Za skupino zastav na čelu spreveda so nesli 60 vencev, krste pa so nosili SA in SS mošje. Njih ob straneh so šli rudarji v svojih zgodovinskih nošah. Na pokopališču so zapeli za slovo pesem o dobrem tovarišu.

Zborovanje starih bojnikov v Domžalah. V Domžalah so se zbrali zadnji nedeljo bojnikov iz prve svetovne vojne. Gorenjski dnevnik pravi, da je prišlo 500 bojnikov iz kamniškega okrožja na zborovanje. Med častnimi gosti so bili deželni svetnik dr. Doujak, zastopniki stranke, državne oborožene sile, policije in orožništva, kakor tudi častni zastopstvi iz Radovljice in Kranja. Po več nagovorih je bila izročena zastava kamniškega okrožja okrožnemu skupinskemu vodji dr. Rühlju. Ob zaključku je govoril kamniški okrožni vodja Pilz, ki je med drugim dejal: »Samo nemška obo-

V enem izmed spopadov na bojišču v Tunisu uničen sovražni tank.

— Nesreče na deželi. Na Blokah je padla z lestve in si zlomila desno nogo 17letna hčerka kočarice Marija Mramorjeva. — Na cesti je padel in si zlomil levo roko 13letni posestnikov sin Ciril Grmek s Turjaka. — V Stični je padla na cesti in si zlomila desno 10letna delavčeva hčerka Danica Remčeva. — Livarjev sin, 2letni Peterček Zumberger v D. M. v Polju je bil povožen. Težak voz je šel čez njega. Dobil je notranje poškodbe. — V Zgornji Zadobrovi je padel z voza in si zlomil desno nogo 14letni delavčev sin Marijan Tratnik.

Z Vrhniko

Zahvala, Katoliško društvo Rokodelskih pomočnikov na Vrhniku je darovalo za občinske uboge vrhniške občine v počastitev spomina in namesto cvetja na grob blagopokojnemu g. dekanu Burniku 300 lir, zakar se županstvo tudi v imenu podpiranih iskreno zahvaljuje.

rožena sila je mogla boljševidem zadržati. Danes ne gre za usodo posameznih narodov, temveč za usodo Evrope. Edina bistvena izbira za Gorenjsko je: red ali zmešnjava, Hitler ali Stalin. Ob zaključku so zapeli himno, nakar je bil mimohod.

Gauleiter dr. Reiner je v torek obiskal mežiško dolino, kjer je pregledal nekatere urade.

S Spodnjega Štajerskega

Razglas gauleiterja Uiberreitherja spodnještajerskim možem in ženam. Ob dvestletnici prevzema oblasti je izdal gauleiter dr. Uiberreither, ki je šef civilne uprave za Spodnje Štajersko, razglas Spodnještajerskem, v katerem se spominja dvestletnice prevzema oblasti. Med drugim pravi v razglasu, da se je kljub vojni moglo izvršiti na Spodnjem Štajerskem marsikaj koristnega, za kar gre zahvala tudi vodji štajerske domovinske zveze Francu Steinldlu, ki je njegov prvi politični sodelavec, in dr. Oto Müller-Haaciun, ki je na polju državne uprave njegov namestnik. Nadalje se zahvaljuje vsem sodelavcem in sodelavkam, ki sicer niso tako javno znani, a so vendar zvesto in marsikdaj brez sleherne zahvale izvrševali svojo dolžnost in jo bodo tudi v bodoče. Vsi najrazličnejši javni delavci v organizacijah so storiili vse, kar so mogli, da se je izvršila Führerjeva volja. Redke izjeme, ki so odpovedale, ne morejo vplivati; nje bo zadel tudi zakon z vsi trdoto. Dalje pravi razglas, da je spodnještajersko prebivalstvo v daleko pretežni večini sledilo klicu krvi in se ni pustilo zapeljati po redkih izkoreninjenih, ki so sovražnikovi plačanci. — Tudi v bodoče nam bo treba to pot dosledno nadaljevati. Ob zaključku razglašja je poudaril gauleiter, da sedaj ni čas za velike proslave in da naj vsi proslavljajo drugo obletnico vrnitve Spodnje Štajerske v domovino z mislijo, da so vsi dolžni zahvalo za vse kar so in kar imajo le Führerju, kateremu naj tudi v bodoče zvesto in z vso vdanostjo služijo. Razglas prinaša sobotna »Tagespost« na prvi strani v posebnem tisku s faksimilom podpisa dr. Uiberreitherja.

Veliko delo štajerske domovinske zveze v dveh letih. Nedeljska »Tagespost« prinaša uvodnik pod naslovom »Spodnja Štajerska se je vrnila v domovino«, ki ga je spisal Hermann Krauth. Članek opisuje zlasti obsežno delo štajerske domovinske zveze ki je organizirala pol milijona Spodnjih Štajercev in jih vključila v nemško skupnost. Med drugim navaja tudi številne podatke o politični organizaciji Spodnještajercev. Okrog 27.000 osebam na Spodnještajerskem je bilo podeljeno dokončno članstvo v štajerski domovinski zvezi in s tem tudi dokončno državljanstvo. Nad 415.000 oseb je na lastno prošnjo prejelo preključljivo državljanstvo in je 82.000 oseb je bilo iz plemensko bioloških ali političnih razlogov začasno sprejetih le v varstvo nemške države.

Spodnja Štajerska v zadnjih dveh letih. Nedeljska »Tagespost« je posvetila tretjo in četrto

stran obnovi Spodnještajerske. Prvi članek pod naslovom »Dve leti obnove na Spodnjem Štajerskem« in s podnaslovom »Kaj je izvršila nemška uprava«, je napisal namest. gauleiterja dr. Uiberreitherja vladni predsednik dr. Müller-Haaciun. Poseben članek je posvečen štajerski domovinski zvezi in njenemu delu, dalje je poseben članek posvečen mariborskemu okrožju, ki šteje danes s priključenimi občinami 73.000 prebivalcev. Daljši članek obravnava tudi kulturno obnovo na Spodnjem Štajerskem.

Spominsko zborovanje v proslavo dvestletnice prevzema oblasti. »Tagespost« poroča, da je bilo v mariborski magistratni kavarni 7. aprila slovesno zborovanje, na katerem so proslavljali dvestletnico, odkar so Nemci v Mariboru prevzeli oblast. Spominske slovesnosti so se udeležili mariborski župan Fritz Knaus in predstavniki vojaških oblasti. Na zborovanju so počastili spomin 28 mariborskih Nemcev, ki so padli za domovino, nato pa je govoril nekdanji vodja skupine Johann Baron, ki je podčrtal delo nemške narodnostne skupine.

Iz Hrvaške

Smrt člana hrvatskega sabora. V Prelogu je umrl član hrvatskega sabora Ivan Petković.

Smrtna kazen za zlorabo uradniških položajev. V Zagrebu je bilo uradno sporočeno, da je tamonje naglo sodišče dne 7. aprila obsodilo na smrt inž. Ivana Havraneka, tajnika v hrvatskem finančnem ministertvu, in dr. Ivana Kolaka, načelnika oddelka v zunanjem ministertvu v Zagrebu. Smrtna obsodba nad obema je bila v zakonekem roku tudi izvršena. Imenovana inž. Havranek in dr. Ivan Kolak sta bila pred naglim sodiščem oboje na smrt zaradi sledečega prestopka: inž. Havranek bi bil moral spraviti iz Srbije v Zagreb 40.000 kg avinca. Tega pa ni storil ter je omenjeno količino avinca spravil v Švico ter je zanj dobil 700 napoleonov, katere je prinesel v Zagreb z ostalo kurirsko pošto načelnik hrvatskega zunanjega ministertva dr. Ivan Kolak ter je za to dobil nagrado 600.000 kun. Dr. Kolak je od prejete nagrade 200.000 kun spravil že na Madžarsko. Hrvatske oblasti so inž. Havraneka prijele ravno v trenutku, ko je hotel spraviti čez mejo na Madžarsko 250 napoleonov.

Prvi plačani dopusti v NDH. V zadnjih osemih mesecih prejšnjega leta je uživalo 35.000 mladih hrvatskih delavcev in učencev ter ostalih nastavlencev prve dvo do tritedenske plačane dopuste v smislu določil zakonske odredbe o zaščiti delavske mladine.

Izšel je

v zbirki »NAŠA KNJIGA«
prelepi roman
najboljše bolgarskega
sodobnega pisatelja
JORDANA JOVKOVA:

Domačija na meji

Za nenaročnike stane knjiga
vezana v celo platno L 55.—

Založba »NAŠA KNJIGA«

Ljudska knjigarna v Ljubljani
Pred škofijo 5 — Miklošičeva cesta 5

KINO MATICA

Predstave dnevno

ob 15., 17., 19-15 uri

Ob nedeljah in praznikih

ob 10-30, 15., 17., 19-15 uri

Drobna ljubljanska kronika

Najbolje sorodstvo daruje v počastitev pok. gospe Ljuzke Guzelj za »Dom slepih« 520 lir. Odbor društva »Dom slepih« se za plemeniti dar najiskrejeje zahvaljuje.

Tiha nedelja je bila letos sončna in lepa. Pravijo, da kakršna je tiha nedelja, takšna je cvetna in takšna tudi velika nedelja. V mestu je vladalo pomladansko razpoloženje. Kronist lahko zapiše, da so bile cerkve dopolnile pri vseh mašah dobro obiskovane. Tudi razne prireditve so zaznamovale rekordne obiske. Popoldne so ljudje odhajali na kratke sprehode. Okolica je bila povsod živahna. Rožniški gozdovi so dajali zdrav in dober odmah vsem ljubiteljem prirode, ki se prav zdaj bujno okvijla.

Glashena Matica je razpisala jeseni leta 1941 glasheni natečaj za vokalno-instrumentalno skladbo in poleti 1942 ji je izročil orkestralno partituro svojega najnovejšega dela skladatelj Tome. Zložil je veliko, celovečerno kantato za soli, zbor in orkester pod naslovom »Križev pot«, na podlagi besedila, ki ga je napisala slovenska pesnica Vida Tauferjeva. To besedilo je vzbudilo zanimanje skladatelja in delo, ki je nastalo na podlagi tega teksta in znamenitih Bergantovih slik Križevke pola v Stični, je rodilo umetnico, ki je danes največje delo te vrste v slovenski glasbeni literaturi, pa tudi najhvalnejše, kar so tlele zborov strani. Delo je posvečeno pevskemu zboru Glashene Matice, ki ga bo s pomočjo solistov Franje Golobove, Julija Beteteta in simfoničnega orkestra prvič izvajal na veliki četrtki, 22. t. m., v unioński dvorani. Začetek bo točno ob 7 zvečer. Predprodaja se že vrši v knjižarni Glashene Matice.

Češnje lepo cveto. Po raznih krajih, zlasti v zatišju, kjer ni toliko vetrovno in kamor ne seže slana, so začele češnje lepo cveteti. Kakor poročajo, so slasti lepo ocvetelo češnje v nekaterih krajih okoli So-

strega, kjer so za Ljubljančane znani sadovnjaki in kjer žive umni sadjarji. Tam so češnje že v najlepšem cvetju. Bukva je začela že lepo zeleneti. Na Golovecu je, kakor pravijo nekateri, ki zahajajo v tamonje gozdove, že zakukala kukavica svojo pomladansko pesmico.

Učitelje strojepljalski Novi eno- dvo- in trimesečni strojepljalski tečaj — dnevni in večerni — se prične 14. in 15. aprila. Deset- pretna učna metoda. Specialna strojepljalska šola. Največja moderna strojepljalska; raznovrstni stroji. Ponk dopoldne, popoldne ali zvečer po želji obiskovalcev. Na razpolago prospekt: Trgovska učilišča »Christof- f« ueni zavod, Domobranska 15.

»Koncert v družini« je naslov dveh produktiv gojenev šole Glashene Matice, ki bosta v četrtki, 15. in v soboto, 17. t. m., ob 18 v mali filharmonijski dvorani. Namen teh produktiv je pokazati, kako se lahko napravijo domači koncerti, če se zbirajo mladina prijateljskih družin, ki študira glasbo in hoče napraviti svojem malo veselja. V tem se razlikuje spored teh dveh produktiv od ostalih do sedaj obhajanih produktiv šole Glashene Matice. Zato vabimo vse, ki se zanimajo za naš glasbeni napredek, na ti dve produktivi, za kateri je spored na razpolago od danes naprej v knjižarni Glashene Matice.

Pasijonska igra »V času obiskanja« v Drami. Naša Drama je tokom 15 let že ne- kako ustvarila tradicijo, da uprizarja v postnem in v velikonočnem času pasijonsko igro, ki jo je napisal prvotno E. Gregorin skupaj z o. Tomincem, kasneje pa je Gregorin sam na novo uporabil evangelijske snovi Jezusovim poslanstvu v igri »V času obiskanja«. To delo je tudi letos na sporedu naše Dramo. Vloge so domala na novo zasledene, kar bo dalo letošnji predstavi novo zanimivost. Igra je postala popularna v naj-

širših narodovih plasteh; za našim gledališčem so jo uprizarjali vsi drugi manjši odri. Predstava bo igrana v tekočem tednu. Natančnejša objava v gledališkem sporedu. — Jezusa bo predstavljal E. Gregorin, ki je delo tudi zrealiziral.

V Ljubljani so umrli od 2.—8. aprila: Vekna Marija roj. Ogrine, 64 let, žena trgovca, Krekov trg 10; Gartner Marija, 60 let, služkinja, Japljeva 2; Bežal Marija roj. Vehar, 79 let, posestnica, Martinova 57; Terzan Alfred, 31 let, sirota, Vidovdanska 9; Supantschitsch Julija roj. Suklje, 89 let, vadiška učiteljica v p. Turnogradska 4; Brešar Marija roj. Vrhunec, 73 let, vdova policijskega stražnika, Vidovdanska 9; Mušič Ivan, 71 let, invalid, Vidovdanska c. 9; Magister Helena roj. Berdaj vdova Zakotnik, 75 let, posestnica in gostilničarka, Zaloška 143; Sitar Rozalija roj. Rehelj, 72 let, žena ključavničarskega pomočnika, Japljeva 2; Jonke Amalija, 90 let, zasebnica, Japljeva 2; Coriary Ana roj. Grossmann, 79 let, žena cerkovnika, Cesta Arliele Rea 3; Pogibov Justina roj. Pirnat, 74 let, vdova žel. uradnika, Vidovdanska 9; Zelar Ana roj. Markus, 87 let, vdova pekarskega pomočnika, Bleiweisova 17; Resman Franc, 24 let, plekarski pomočnik, Knezova 59; Gabrovsek Marija, 84 let, vdova skladiščnika, Japljeva 3; Korlin Anton, 46 let, duhovnik, Zaloška 11; Leončič.

V Ljubljanski bolnišnici so umrli: Arko Bratinka, 2 in pol leti, hči posestnice, Jančič 43, Sodražica, Kočevje; Voje Mihael, 83 let, žel. delavec v p. Hranilniška 8; Oblak Marijeta, 2 leta, hči monopol, uradnika, Tržaška 12; Ogrič Nikolaj, 58 let, brivec, Ciglarjeva 3; Tomažin Alojzij, 49 let, vojni invalid, Korytkova 26; Kolšek Karla roj. Grum, 73 let, delavka tobačne tovarne, Janškova 13; Zupan Peter, 1 leto, sin novinarja, Mirkova 16; Bernik Marija, 16 let, dijakinja, Opekarska 3; Čebulj Jožef, 57 let, delavec, Ponikve-Dobropolje; Nisich Srečko, 87 let, davčni uradnik v p. Groharjeva 26; Nisich Josip, 60 let, poljski dninar, Nove

Laze, Kočevje; Ponikvar Roman, 1 leto, sin kajnarja, Vel. Ločnik 10 pri Vel. Lašah; Gruden Ivana, 64 let, žena tovarniškega delavca, Dobrunje 57; Malnarč Ignacij, 62 let, odvetnik, Črnomelj 12; Nose Marija, 80 let, dninarica, Ribnica pri Kočevju; Furlan Tomaž, 86 let, kočijaž, Bleiweisova 25; Milavec Jakob, 71 let, višji davčni uprav v p., Miklošičeva 36; Pavlič Josip, 60 let, višji policijski agent v p., Svetosavska 24.

Gledališče

Opera:

Torek, 13. aprila, ob 18: »Janko Ja Metka«.

Red A.

Sreda, 14. aprila, ob 18: »Madame Butterfly«.

Red B.

Četrtek, 15. aprila, ob 18: »Evgenij Onjegin«.

Red Četrtek.

Petek, 16. aprila, ob 15: »Obuti maček«.

— »Sirota Markos, Prireditelj GILL-a.

E. Humperdinck »Janko in Metka«, pravljica opeva v 3 dejanjih. Osebe: oče — Janko, mati — Polčeva, Janko — Golobova, Metka — Mlečinkova, Hrustaj-baba — Karločeva, Trost-možek — Barbičeva, Roš-možek — Urbančeva, Dirigent Niko Stritof, režija in scena C. Debevec, zborovodja R. Simoniti, koreograf inž. P. Golovin, načrti za kostume J. Vilfanova.

Drama:

Torek, 13. aprila: Zaprto.

Sreda, 14. aprila, ob 18.30: »V času obiskanja«.

Red Sreda.

Četrtek, 15. aprila, ob 18.30: »Veliki mošt«.

Izven. Cene od 15 lir navzdol.

Petek, 16. aprila, ob 15: »Mirandolina«.

Izven. Cene od 12 lir navzdol.

E. Gregorin »V času obiskanja«, pasijonska igra v 6 postajah o Jezusovem poslanstvu. Spisano na podlagi evangelijskega tistega časa. V zgradbi ob: Marija — Starčeva, Jezus — Gregorin, Janez — Verdonik.

Peter — Bratina, Juda — Nakrst, Magdale- na — Saneinova, Nikodem — Plut, Faifa — P. Kovič, Poncij Pilat — Peček, Petronij — Drenovec, Longin — Pfeifer, Veronika — Simičeva. Sodeluje velik del dramskega ansambla. Režiser E. Gregorin, scenaka glasha prof. M. Tomo.

Naznanila

RADIO. Torek, 13. aprila: 7.30 Pisana glasha — 8 Napoved časa, poročila v italijansčini — 12.20 Plošče — 12.30 Poročila v slovensčini — 12.45 Pesmi in napevi — 13 Napoved časa, poročila v italijansčini — 13.10 Poročila vrhovnega poveljstva Oboroženih sil v slovensčini — 13.12 Koncert radijskega orkestra vodi dirigent D. M. Siljanec, lahka glasha — 14 Poročila v italijansčini — 14.10 Orkester vodi dirigent Petralia — 15 Poročila v slovensčini — 15 Napoved časa, poročila v slovensčini — 17.10 Pet minut gospoda X — 17.15 Plošče »La Voce del Padrone« — Columbia — 19.30 Poročila v slovensčini — 19.45 Komentar dnevnih dogodkov v slovensčini — 20 Napoved časa, poročila v italijansčini — 20.20 Orkester vodi dirigent Ruzza — 21.15 Koncert vodi dirigent Previtali — 22 Predavanje v slovensčini — 22.10 Moderne pesmi vodi dirigent Zeme — 22.45 Poročila v italijansčini.

LEKARNE. Nočno službo imajo lekarni: dr. Piccoli, Bleiweisova cesta 6; mr. Hočvar, Celovška cesta 62, in mr. Gartus, Moste, Zaloška cesta 47.

Poizvedovanja

Nekdo je v četrtki, 1. aprila, popoldne na Zlatih izgnanih listek, ki je dokazilo, da je znan ljubljanski urar, neko njegovo stvar prevzel v popravilo. Ker ho je s tem listkom mogel lastnino pri urarju spet dvigniti, ga je najditelj izročil našemu uradništvu, kjer ga lastnik dobi. Kdor ga je izgubil, naj se oglasi pri uredniku-novičarju.

Sodobni mednarodni obraz švedske prestolnice

Okrog sto inozemskih časnika je še v Stockholmu — Sestanki diplomatov ukinjeni

Nedavno smo objavili nekaj člankov o predvojnem življenju na Švedskem. Tokrat posnemamo nekaj zanimivosti o sodobnem političnem življenju Stockholma po izvirnem članku v grškem listu »Tagespost«.

Glede mednarodnega političnega udejstvovanja zaostaja Stockholm nekoliko za Lisebono in za Ankaro. Družabno življenje stockholmske mednarodne družbe se razvija največ po zasebnih stanovanjih v zaključenih družbah. Seveda naletite na zastopnike tujih držav tudi v hotelih, v velikih kinih in v gledališčih, ki so še vedno na višini, prvenstvo pa gre zaključenim sestankom v zasebnih stanovanjih.

Zdi se, da se diplomati zavedajo, da jih motrijo oči nasprotnika, ki prežijo na znake defetizma in depresije. Ravno zaradi tega dajo veliko na reprezentanco. To pa ne velja samo za diplomate. Tudi inozemska podjetja in organizacije, ki imajo svoje sedeže v Stockholmu, si prizadevajo izkazati se z družabno aktivnostjo.

Inozemsko časnikarsko zastopstvo je sestavljeno iz predstavnikov vseh držav, ki so v vojni. Zastopani so tudi Jugovzhod, Japonska, Sovjetska Rusija in Amerika. Skupno je v tem času v Stockholmu približno sto inozemskih dopisnikov. Število nemških časnikov odgovarja približno številu angleških.

V »diplomatskem hotelu«, t. j. v Grand Hotelu nasproti kraljevemu dvoru, so uredili že leta 1940. posebno sobo za časnike. Tu se sestajajo zlasti novinci, ki iščejo prepotrebne zveze.

Še v prvem letu vojne je priredil švedski publicistični klub časnikarski banket, pri katerem so sedeli zastopniki Osišča pri enem koncu mize, zastopniki Anglije in Amerike pa pri drugem. Dandanes se srečajo samo še od časa do časa v časnikarskih prostorih Grand Hotela ali pa n. pr. pri konferenci finančnega ministrstva.

Naročajte »Slovenca«!

Iz Srbije

Pregled dveletnega udejstvovanja nemške narodnostne skupine v Banatu. »Donau Zeitung« poroča, da je v sredo, 7. t. m., govoril v beograjskem radu vodja nemške narodnostne skupine v Banatu in Srbiji dr. Sepp Janko ter je poudarjal uspehe, ki jih je dosegla nemška narodnostna skupina v tamošnjih krajih v zadnjih dveh letih. Dr. Sepp Janko je uvođoma omenjal, da se je nemška narodnostna skupina v Banatu znašla po dogodkih dne 6. aprila 1941 v težkem položaju. Prevzeti je morala vso upravno oblast, ker je prejšnje uradništvo v glavnem zapustilo svoja mesta, ni pa imela za to potrebnih moči. Toda novi upravni aparat se je kaj kmalu zviševal v svoje nove naloge ter je lahko kmalu odgovarjal vsem zahtevam sedanjega vojnečnega časa. Zatem je dr. Janko govoril o novih časih in izsuševalnih delih v Banatu. Naglašal je, da je sedanja uprava v Banatu, kar se tiče čestnih del, storila več, kakor pa vse prejšnje uprave v zadnjih štiridesetih letih. Pri čestnih delih je bilo povprečno zaposlenih dnevno do 5000 delavcev, ki so opravili 450.000 delovnih dni. Za ta dela je bil porabljen kredit 256 milijonov dinarjev. Obsežna so bila tudi izsuševalna dela, ki so sedaj napredovala že tako daleč, da so v bodoče poplave v Banatu izključene. Vodstvo upravne službe je v nemških rokah. V upravi pa sodelujejo tudi vse ostale narodnostne skupine. Njihovi zastopniki odstopno odgovarjajo številni moči posameznih narodnostnih skupin. Po zatrejanju voditelja Nemcev v Banatu je sedanja tamošnja uprava povečala vso pozornost kmetijstvu, ki je v zadnjih dveh letih kljub vplivku epsohobnih moških v vojaško službo napredovalo. Pomanjkanje delavcev je bilo občutno ter so bile zato prirečene delovne moči ostalih narodnostnih skupin v Banatu. Tako je n. pr. 13.500 delavcev teh narodnostnih skupin pomagalo pri delu na posameznih nemških posestvih, katerih lastniki so bili poklicani ali pa so sami prostovoljno šlo v vojaško službo. Moderno je urejeno tudi šolstvo ter sedaj lahko vsaka narodnostna skupina ustanavlja svoje šole in v njih nastavlja svoje učitelje. Govornik je svoja izvajanja zaključil s trditvijo, da je najbolj ponosen na svoje sorojake zaradi tega, ker so se etodostno odzvali sami kileu svojega voditelja in vstopili v nemško armado, kjer se sedaj bore proti sovražniku.

Zakonska uredba o likvidaciji srbskih denarnih zavodov. Srbska vlada je na predlog svojega finančnega ministra sprejela zakonsko uredbu, s katero ureja vprašanje likvidacije denarnih zavodov na sedanjem srbskem upravnem področju. Po tej uredbi bodo morali v Srbiji likvidirati vsi tisti

Ukinili so tudi vse skupne diplomatske sprejeme. Edino zvezo, ki je še ostala, predstavlja steklena soba hotela, pobavna s slikami, ki spominjajo na Snelgijem. Iz te sobe vodijo diplomate ne glede na njih pripadnost k obrednim slovesnostim doma Bernadottov k nastopni avdijenci pri kralju. V Stockholmu so še vedno poslaništva kraljevin in republik, ki so že davno prenehale. Na drugi strani pa je rumena palača fran-

coskega poslaništva spet zapuščena. Zadnji stanovalec, grof de Vaux St. Cyr, se je odpovedal Vchju. Na njegovo mesto so imenovali Szapinja, odličnega politika, osepelega vojnega invalida. Zdi se pa, da so prešli na režim odpravnika poslov.

So pa še stvari, o katerih nikdo ne govori, ki pa pridejo nenadno na beli dan, če zgrabijo kakšnega Jude, angleškega sabotaznega agenta, ali vodjo sovjetskega »Potovalnega urada« zaradi vohunstva. Sploh je v teh časih v Stockholmu veliko temnih elementov. Veliko emigrantov in drugih elementov se je tu naselilo in švedska mra iz dneva v dan bdi nad njimi. Toliko o »sodobnih« pojavih, ki pa niso značilni samo za švedsko prestolnico, temveč za vsa večja nevtralna mesta.

Križanka št. 82

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19
20				21						22							23	
24					25						26							
27					28				29		30		31				32	
33	34		35		36		37		38		39		40		41		42	
43		44				45		46		47			48					49
50				51					52						53			
54					55					56							57	

Vodoravno: 1. mesto ob Donavi v Nemčiji, 4. kraj v Halozah, 10. južno sadje, 16. slovanski vladar, 20. posrednik, tehnična naprava, 21. puščava v Afriki, 22. del loka, 23. gradivo, 24. trgovski zastopnik, 25. nekdanji mladinski list, 26. oseba iz Perrijevega Neznanege učenca, 27. papirnato pokrivalo, 28. konjska oprema, 30. del knjige, 32. poljska rastlina, 33. del glave, 35. glasbilo, 38. tovarna žival, 41. gruča ptic, 43. spis Frančiška Saleškega, 46. gorovje v srednji Evropi, 48. model, oblika, 50. pristanišče na Finskem, 51. vrsta zelenjave, 52. oseba iz Gogoljevih

Ukrajinskih povesti, 53. pečena tvorba, 54. kraj na Dolenjskem, 55. moško ime, naslanjalo za noge, 56. vrsta denarja, 57. lesena posoda.

Navpično: 1. časovna enota, 2. mera za papir, 3. pišča, 4. soproga, 5. prebivalec severne Evrope, 6. teža zavoja, 7. pokrajina v stari Grčiji, 8. kraj na Notranjskem, 9. naslovna oseba iz Gotoveve opere, 10. pristanišče v Italiji, 11. pokrajina v stari Grčiji, 12. reka v Rusiji, 13. udružina, 14. ameriška gospodarska obnova, 15. kraj v Španiji, 16. maščoba, 17. turški naslov, 18. ograja, ločnica, 19. mesto na Japonskem, 27. slovenski dramatik, 28. gospodarska naprava, 29. azijski prebivalec, 31. verski gorečnej, 32. poganski bog, idol, 34. napaka, 35. domača žival, 36. domača žival, 37. vzrok bolečine, 38. slikarsko orodje, 39. slovenski pesnik, 40. del polja, 41. poseka, 42. žalost, 44. preprosto orožje, 45. japonski denar, 47. kaznivo dejanje, 48. slovenski pisatelj, 49. reka v Italiji.

Rešitev križanke št. 81

Vodoravno: 1. Bog, 4. kres, 8. umor, 12. kvas, 16. smeh, 20. Opel, 21. umik, 22. Abel, 23. Ržev, 24. IRA, 25. rapir, 26. Irak, 27. obet, 28. uragan, 29. plin, 30. Vraz, 31. Plut, 32. vrat, 33. Grk, 34. led, 36. oreh, 38. ples, 40. žito, 42. šota, 44. Atos, 46. edil, 48. Arko, 50. Hera, 52. lub, 54. sekač, 55. Ezav, 56. noga, 57. lirika, 58. trot, 59. Anam, 60. žara, 61. rosa, 62. čar.

Navpično: 1. Bor, 2. opal, 3. Gepid, 4. klin, 5. RUR, 6. emir, 7. Sirah, 8. ukaz, 9. mak, 10. obol, 11. rebus, 12. klet, 13. vrt, 14. ašur, 15. Serao, 16. svat, 17. mig, 18. erar, 19. Hanka, 29. plast, 30. vreča, 31. plavž, 32. vihar, 33. golč, 35. eter, 37. osat, 38. Plam, 39. Erna, 40. žoga, 41. telo, 42. žara, 43. Tuka, 45. oko, 47. Iza, 49. kor, 51. ris, 53. bar.

Al Cine •UNION• V kinu

proseguono le repliche del film se ponovijo predstave filmi

Assia Noris
una storia
d'amore
Zrtev velike
ljubezni
diretto da Camerini

Trije zlati lasje

DE DADSEVEDA

Spisal Karel Jaromir Erben.

CEZ NEKAJ DNI SE VRNE KRALJ DOMOV.

KO PRIDE IN VIDI, KAJ SE JE ZGODILO, SE RAZSRDI NA KRALJICO. ONA PA MU POKAŽE PISMO: OGLEDUJE PISAVO, PEČATE, VSE JE BILO NJEGOVO, LE VSEBINA POVSEM DRUGACNA.

Ostala sta še dva...

28. kolo italijanskega državnega prvenstva. Torino vodi, Livorno samo za točko za njim. Poslednji napori moštev na repku tabele.

V italijanskem nogometnem prvenstvu ni bilo večeraj pomembnejših sprememb, če izvzamemo tekmo v Torinu. Tu je premagala Roma Juventus z 2:1. Roma si torej vidno popravlja položaj, čeprav je že zelo pozno. V vsem bodo zaigrali še dve koli. Za prvo mesto prideta zdaj v poevst samo še dva: Torino in Livorno. Oba sta imela včeraj srednje močna nasprotnika in sta ju premagala ter se spet pomaknila na dve točki naprej. Torino jih ima 40, Livorno pa je tik za njim z 39.

Podrobni izidi 28. kola so bili naslednji:

Bergamo: Atalanta—Liguria 2:0
Rim: Torino—Lazio 3:2
Bologna: Venezia—Bologna 2:0
Bari: Bari—Milano 2:0
Milano: Vicenza—Ambrosiana 2:1
Livorno: Livorno—Fiorentina 4:1
Torino: Roma—Juventus 2:1
Genova: Genova—Triestina 1:1.

Nenavadno dobro so se držala moštva z repka razpredelnice, katerim gre za biti ali ne biti. Kdo bi si mislil, da bodo Benečani oskodovali Bologno in da bo Vicenza zmagala nad Ambrosiano! Tudi uspeh Triestine ni kar tako: v Genovi je rešila z neodločnim izidom dragoceno točko. Kljub temu pa si še ni varovalna obstoja v prvem razredu; trenutno kaže, da bo izpadla Liguria, z njo pa tudi Venezia ali Triestina, ki sta na predzadnjem mestu z enakim številom točk.

Vrstni red in točke: Torino 40, Livorno 39, Juventus 35, Ambrosiana 32, Genova 31, Milano 29, Bologna in Roma po 28, Atalanta in Fiorentina po 27, Lazio 26, Bari in Vicenza po 25, Triestina in Venezia po 21 in Liguria 18.

Izidi prvenstva drugega razreda: Savona: Pescara—Savona 4:1, Cremona: Cremonese—Pisa 2:0, Alessandria: Alessandria—Palermo 1:0, Lodi: Lodi—Fanfulla 2:1, Rim: Brescia—Mater 3:1, Padova: Padova—Anconetana 5:0, Spezia: Spezia—Napoli 0:0, Napoli, Anconetana, Mater in Siena imajo še po eno tekmo v dobrem. Palermo pa štiri. — Vrstni red in točke v II. razredu: Modena 39, Napoli, Spezia in Brescia po 36, Pisa 25, Pro Patria 34, Cremonese 31, Fanfulla in Padova po 28, Anconetana 26, Udinese 25, Pescara 24, Novara 23, Alessandria 22, Mater 20, Siena 19, Palermo in Savona po 17.

Björn Borg poražen v Stockholmu. Sedem let je bil vajeen Björn Borg samo zmagovali. Nedavno pa so priredili v Stockholmu zanimivo pravilno prireditvev pod naslovom stari mojstri proti mladim. In stari mojster Borg je podlegel v plavanju na 200 m prosto ga je prehitel mladi Rune Gustafsson in zmagal z izredno dobrim časom 2 min. 18.5 sek. Borg je znal samo za udarec z roko ali točno za 0.3 sek., bil na ie le noražen.

Kako skrbje ribe za zarod

Ribe se navadno drste vsako leto, a drst traja lahko po več tednov. Običajno ležejo ikre, a le malo med njimi je živorodnih. Plodovitost onih rib, ki se posebno ne brigajo za zarod, je velika. Tako znese menkova samica približno milijon jajčec, iver tri milijone, jesetrovka tri do šest milijonov, trska do deset milijonov. Njihova velikost je v obratnem razmerju s številom jajčec. Pri onih vodnih prebivalcih, ki skrbje za mladež, so jajčeca maloštevilnejša in tudi večja. Verjetnost oploditve tistih jajčec, ki so prepuščena sama sebi, je prav majhna. Mnogo jih zanese in razbiijejo valovi, a veliko jih požro ribe same in druge živali.

Krapovke odlagajo jajčeca na vodne rastline.

Med ribami, ki ne prepuščajo jajčec slučajni oploditvi, moramo omeniti krapovke. One ležejo ikre po plitvinah na povodne rastline, med trsje, v plitve potočke, da jih laže dosežejo semenčice, ki jih samei nanjo pridelajo. Pri mnogih ribah so jajčeca lepljiva in se tako lahko prilepijo na razno vodno rastje.

Mačja somica odlaga jajčeca, obdana s prosojnimi blazinicami.

Mačji somi se drste čez zimo. Samica pušča podolgaasta jajca v prosojnih lupinah, ki sličejo četverooglatim blazinicam. Te imajo na oglih dolge vitice, s katerimi se zatikajo in obešajo na vodne rastline. Narod imenuje ta jajca morsko miši. Ostriževke navijajo ikrni motvoz okoli vodnega rastlinja.

Lososovka in postrvka si pripravite drstno posteljico na prodišču.

Lososova samica napravi z udarci repa prostorno d'ntno posteljico na prodišču. Ko se ona začne ikriti, je v bližini samec, ki urno med než-

nim ljubimkanjem zalije jajčeca, nakar jih samica spet skrbno zagrne. Prav take jamice narejajo postrvke v peščenih strugi, kamor odlagajo ikre, ki jih takoj osemenijo samec, a ikrnice pa brižno zagrebejo.

Sujo si gradi plavajoče gnezdo.

Sujo je jegulji podobna riba in živi v Nilu. Med močvirnim trsjem si gradi velika, plavajoča gnezda. Njihovo dno je pod vodno gladino. Spočetka je v gnezdu okoli tisoč rumenkastih jajčec. Čez nekoliko dni pa zamrgoli v njem številni ribji zarod. Mladiči imajo veljkanski redilni mešiček in rdeče, nitaste zunanje škrge. Preden ribice gnezdo zapuste, oboje izgube. Domačini se gnezdu previdno bližajo in pravijo, da je stara žival huda in rada grize. Ribe in ikro s slastjo jedo.

Fatang si nareja ogromno gnezdo iz trsja.

Sorodni fatang iz Nila si gradi v močvirju velikanska gnezda. Debele stene so iz trsja in se gojajo do golih močvirnih tal. Ko se samica zdrti, zapusti gnezdo skozi luknjo v steni. Mladež ima skrajna rdeča zunanje škrge. Ko malo odraste, zapusti v gosti trumi zibel in kroži v bližini, a stara riba je vedno poleg. Običajno se ribe ne sme-nijo dosti za potomce, toda so tudi izjeme in nekatere grade zanje prava gnezda. Navadno jih gradi samec, ki se obče pri nobeni skupini vretenčarjev ne peča s tako vnemo za zarod kakor pri ribah.

Samček malega kapiča si postavlja domek pod školjčno lupino.

Samček malega kapiča, neznatne morske ribice, si napravlja gnezdoce za ikre pod praznimi školjčnimi lupinami, ki leže v pesku. Ako so z volilno obrnjene navzgor, jih povezne na pravo stran. Nato pod njo izkoplje pesek, da nastane priprava jamic. Pri tem uporablja prsni in repno plavut ter vitla in izpira proč pesek, večje

kamenčke pa odnaša v gobčku. Potem školjko varno pokrije in zasuje s peskom od vseh strani, samo na enem mestu pusti vrata odprta. Podboje zamaže s kožnim sluzom, da so bolj trdni. Ko ima dograjeno hišico, prične vanjo zvaljati neveste, ker ni zadovoljen z eno samo. Gorje pa tekmeu, če ga zaskomina po njegovem domu in bi mu ga rad prevzel! Kruto ga nažene in tako obdela z zobmi, da mu včasih v cunjah visi koža in plavuti. Zmagoslavno se povrne domov in skuša najbližjo nevestico premetiti, da bi ikrila pod njegovo lično streho. Ozarjen z živahnimi barvami nežno ljubimka okoli nje, jo zgovorno drva z gobčkom in njegovo razburjeno srcece je polno nežnih izlivov. Zdajci smukne v gnezdoce, kakor bi ji hotel pokazati pot, se naglo spet vrne in jo vneta vabi v kamrico. Ona pa se dela brezbržno, se brani in upira kot nerodno in sramežljivo kmečko deklo in ne gove zlepa stopiti v gnezdoce. Končno se da le pregovoriti in prestopi prag hišice, se tamkaj obrne na hrbet, pritrdi s priveskom, spusti iz legla eno ali več lepljivih jajčec ter jih pritrdi na hišni krov, kar stori na več mestih. Po končanem opravlilu odide in zdaj radostno smukne še samec v gnezdoce in prav tako na hrblu leže oplodi jajčeca. Sprva so brez reda nametani na stropu, a ker si možiček vedno znova vodi nove neveste, mu kmalu ves krov obdajo z ikrami tako, da so zadnje samičke že v zadregi in le težko najdejo kak prazen prostorček. V hišici je zdaj prav pisana družba različnih starih jajčec, od katerih se vsako razvija približno deset dni. Skrbni očka budno bdi nad mladino in gnezdoce ne zapusti, dokler se ne prikaže zadnji mladiček iz rodne hišice. Čuvajska služba ga precej izčrpa; ves je videti šuššan, saj res ne utegne sebe zadostno nahraniti. Drst traja nekaj mesecev in med tem časom dozori samici tedensko svež obrok jajčec. Zato se ne smemo čuditi, če jeseni kar mrgoli drobnega naraščaja po plitvinah. (Konec prihodnjič).

